Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 194 (13999) | 1975 оной августын 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

ТООСООТО ҺУНГАЛТЫН ПАРТИЙНА СУГЛААН

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ партийна организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаануудые үнгэргэхэ тухай тогтоол КПСС-эй обкомой бюро һая абаа. Тэрэнэй ёһоор партийна бүлгэмүүдтэ, цехүүдэй болон эхин организацинуудта эдэ суглаанууд август-октябрь һарануудта болоожо дүүрэхэ ёһотой. Удаань районно, городской, областной партийна конференцинүүд зарлагдаха байна.

Тоосоото һунгалтын кампани ехэ харюусалгатай, онсо шухала сагта үнгэргэгдэхэнь. Энэмнай юһэдэхи табан жэлэй түсэб, энэ жэлэй социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө совет хүнүүдэй эрмэлзэл ехэгээр хүдэлжэ байһан тусгаар саг болоно. Предприятинүүдтэ, барилга дээрэ, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта социалис мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдэжэ, ажалшадай эдэбхи эрмэлзэл эршэдэн бурьялна. Хэдэн зуун мянган хүдэлмэришэд, колхознигууд табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнхай. Түгэсхэхы жэлэй түрүүшын долоо һарын туршада промышленнэ продукци худалдаха түсэб үлүүлэгдээ. Даабариһаа гадуур 10 миллион шахуу түхэригэй продукци худалдагдаһан байха юм. Хүдөөгэй ажалшад нилээд һайнаар ажаллаа. Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб 106 процент, һү — 102 процент, үндэгэ — 103 процент дүүргэгдэбэ.

Энэ хадаа партийна эхин организацинуудай шадамараар ябуулһан эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно. Прибор бүтээлгын, судна бүтээлгын заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, локомотивна депогой, Баян-Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн, «Шергинский», Дээдэ-Тайлсын совхозуудай, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозуудай, бусад олон партийна организацинууд тон эдэбхитэйгээр, үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Партиин ээлжээтэ съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн уг зорилготойгоор республикымнай бүхы партийна организацинууд, коммунистнууд болон ажалшад мүнөө хүдэлжэ байна бшуу.

Экономико хүгжөөхэ асуудал хадаа тоосоото һунгалтын суглаанай гол анхаралаа хандуулха үндэһэн хэрэгынь мүн болоно. Тиимэһээ партийна организацинуудай, ажалшадай коллективүүдэй энэ талаар ябуулһан хүдэлмэри алишье талаһаа гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэхэ ёһотой. Үйлэдбэриин үрэ һайжаруулха, научно-техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха, хүтэлбэриин онол аргануудые улам нарижуулха эрилтэ коммунистнуудые, бүхы ажалшадые элсүүлхэ талаар суглаанууд гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ эрилтэтэй байдалынь элитэ. Гэхэ зуура дутуу дунданууды эрид шууд усадхаха, арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ, социалис өмэ сахин хамгаалха, совет хуули ёһо нягтаар сахиха асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулха уялгатайбди. Үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ имагтал социалис мүрысөөнэй эмхидхэлһээ дулдыдадаг гээшэ. Тиимэһээ мүрысөөндэ ажалшад хэр хабаадуулагдана гээшэб, мүрысэн ажаллаха арга боломжо хэр байгуулагданаб, ажал ямар эмхидхэгдэнэб гэхэ мэтын гол асуудалнууд мүн лэ анхаралда абтаха зэргэтэй. Сэхыень хэлэхэдэ, зарим тээшээ социалис мүрысөөн бирагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Энээнтэй зүрилдэмэтэй хүнине эрид шууд шүүмжэлхэ, залан заһаха хэрэгтэй.

Манай бүхы хүдэлмэриин шанар һайжаруулха асуудал тоосоото һунгалтын гол шухала хэрэгынь болохо ушартай. Шанарай түлөө тэмсэл хадаа али бүхы һалбаринуудта, али бүхы ажал ябуулгада үргэнөөр нэбтэрэн дэлгэрхэ зэргэтэй. Энэ асуудал хүн бүхэндэ сэхэ хабаатай бүхэнэй уялгань мүн. Тиихэтэй хамта журам бэхижүүлхын, хүн бүхэнэй өөрынь харюусалга дээшэлүүлхын, коллективүүдтэ хэрэгэй түлөө саг үргэлжэ тон анхаралтайгаар хандадаг болгоор тэдэниие хүмүүжүүлхын тула партийна организацинууд лэ оролдожо байна бшуу.

Харамсалтайшье мэдэһээр, зарим коллективүүд гээгдэлдэ ороод байнхай. Жэшээнь, энэ жэлэй түрүүшын хахадта продукци худалдаха түсэб аяар 38 предприяти дүүргэжэ шадаагүй байна юм. 20 совхоз гүрэндэ мяха худалдаха, 25 совхоз һү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Барилга-хабсаралтын хэдэн управленинүүд ехэ гээгдэлтэйгээр хүдэлнэ.

Хүдөө ажахы дээрэ абажа харахада, жэшээнь, Бэшүүрэй, Онохойн совхозууд мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэһэн байна. Юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, тэндэхи партийна организацинууд үйлэдбэриин байдалда мүртэй нүлөө үзүүлэнгүй, захиргаанай ажал ябуулгые һулаар хинана, олон коммунистнууд эдэбхи хэшээлгүйгөөр хүдэлнэ. Журам бэхижүүлхэ асуудалда анхаралаа мууса табина.

Коммунистнуудые үзэл бодолойнгоо талаар хатуужангаар, коммунис үндэр мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай ажал ябуулгын нэгэ гол участанинь ааб даа. Тиимэһээ үзэл сурталай, ниитэ политическэ хүдэлмэриин эмхидхэл, бодото ажал хэрэгынь тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ үргэнөөр шэнжэлэгдэхэ, зүб сэгнэлтэ абаха ёһотой.

Тоосоото үедэ партийна организацинуудай хүдэлмэриин зарим дүршэл нилээд баяжаа, онол шадабаринь бүри дээшэлээ. Парти доторой ажабайдал эли бодо эдэбхижээ гэжэ тэмдэглэмээр. Энэ ушарта партийна документнүүдые һэлгэхэ ехэ үүргэ дүүргээ бшуу. Эмхидхэлэй ба политическэ талаар шанартай энэ хүдэлмэри ябуулха үедэ партийна организацинуудай ажал ябуулга улам нарижан һайжараа, коммунистнуудай харюусалга дээшэлээ, эдэбхинь хүгжөө. Тэдэнэй туйлаһан хэрэгээ наринаар согсолжо, улам гүнзэгырүүлэн дэлгэрүүлхэ эрилтэ табигдана гээшэ. Коммунист нүхэдтэй нүхэр ёһоор хөөрэлдэхэ, суглаан дээрэ, партбюрогой заседани дээрэ тэдэнэй тоосоо зүбшэн хэлсэхэ арга дүршэл партийна олон организацинууд хэрэглэнэ. Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалта, дурадхалнуудые эсэсэндэнь хүргэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнэ.

Партиин зэргые бэхижүүлхэ, шанарынь һайжаруулха, коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ асуудалнууд тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ бүри үргэнөөр хэлсэгдэжэ, бодото хэмжээ ябуулганууд хараалагдаха зэргэтэй. Тиихэ зуураа кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэрээ бүри нарижуулжа, абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ хаһгаха, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха хэрэг тушаа ехэ хөөрэлдөөн болохо байһаниинь дамжаггүй.

Партийна организациин саашанхи хүдэлмэри гол түлэб бүлгэмүүдэйнгээ эрмэлзэл, бэлэг шадабариһаа ехээр дулдыдадаг гээшэ. Тиимэһээ секретарьнараар, партбюрогой гэшүүдээр, партгруппоргнуудаар эдэбхитэй, политическэ талаараа хатуужанги коммунистнуудые һунгаха эрилтэ табигдаха байна.

Тоосоото һунгалтын партийна суглаануудые эмхитэйгээр, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалтын, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда үнгэргэхэ ехэ харюусалгатай хүдэлмэри КПСС-эй райкомуудта даалгагдана. Партийна ажабайдалдахи энэ шухала кампаниие политическэ болон эмхидхэлэй дээдэ хэмжээндэ үнгэргэжэ, табан жэлэй даабаринуудые эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха ехэ хэрэгтэ ажалшадые бүри үргэнөөр хабаадуулха бата бэхи үндэһэ һуури табихые оролдохо гол уялгатайбди.

Түгэсхэхы жэлэй габшагай алхам

ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүд юһэдэхи табан жэлэй туршада мал ажалай продуктнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаад, республикын бүхы малшадые уряалһан байгаа. Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула тэдэнэр үнгэрэгшэ үе соо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, эршэтэй һайнаар хүдэлөө. Ниитын адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон алхам хэгдэбэ.

Габшагай һайнаар хүдэлжэ байһан эндэхи һаалишад, шубуушад ажалай түрүүшын ехэ амжалта туйлаба. Табан жэлэй туршада гүрэндэ һү, үндэгэ худалдаха арадай ажахын түсэб болзорһоо 5 һараар урид дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор табан жэл соо 69.290 центнер һү, 100.490 үндэгэ гүрэндэ худалдаха байбал, августын нэгэнэй байдалаар 69.300 центнер һү, 100.780 үндэгэ бэлэдхэлэй пунтнуудта оруулһан байна. Һаалишад болон шубуушадай туйлаһан энэ ехэ амжалтатайнь дашарамдуулан КПСС-эй Хяагтын райком, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, профсоюзуудай районно совет тэдэниие хани халуунаар амаршалаа.

Колхозой малшад болон бүхы хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн урданайхиһаа үргэнөөр дэлгэржэ, дүнгүүдынь саг соогоо согсологдодог, илажа гарагшад али болохоор урмашуулагдадаг болонхой. Ажахыда һаалиин 4 фермэ бии юм. Тэдэнэй дундаһаа Ивановска фермын (даагшань нүхэр Куранов М. Д.) коллектив эрхимлэжэ ябана. Эндэхи эбтэй эетэй һаалишад, тугалшад ба мал адуулагшад аймагай һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шалгаржа, дамжуулгын Улаан тугта оло дахин хүртэһэн байгаа.

Байгша оной түрүүшын долоо һарын дүнгүүдэй гаргагдахада, энэ фермынхид баһал һайн амжалтатай байба. Энэ үе соо фермын үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.732 килограмм һүн абтаһан байна. Эндэхи тугалшад зунай сагта тугалнуудай пэгнүүр нэмээхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэбэ.

Софья Платоновна Тимофеева колхозой үнинэй, дүршэл ехэтэй һаалишадай нэгэн юм. Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн энэ нүхэр һүүлэй жэлнүүдтэ Ивановска фермэдэ ажаллана. Нүхэр Тимофеева табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түрүүшын 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1.991 килограмм һү абажа, колхоз дотороо эрхимлэбэ. Тиихэдэ июль һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 308 килограмм һү һааһан байна.

Татьяна Семёновна Максимова баһал бэрхэ һаалишан гэжэ суурхаһаар үнинэй. Үнгэрэгшэ 7 һарын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр колхоз дотороо хоёрдохи һуури эзэлжэ, энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1.888 килограмм һү һааба. Тиихэдэ Капитолина Андреевна Вагина энэ жэлэй түрүүшын долоон һара соо үнеэнһээ 1725 килограмм һү абаһан байна.

Гүрэндэ һү, үндэгэ худалдаха табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн энэ колхозойхид КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. Тиигэхэ зуура ажахын һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд табан жэлэй түсэбһөө гадуур 4.700 центнерһээ бага бэшэ һү гүрэндэ худалдаха зорилго урдаа табяад, бүри һайнаар хүдэлхые оролдоно.

Ц. БАБУШЕЕВ,
аймагай газетын редактор.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой һаалишад шармайн оролдоно. Колхозой үнинэй, дүй дүршэлтэй болоһон һаалишад Т. Д. Кузнецова, В. И. Смолина, Н. С. Синицына гэгшэд жэлэй түрүүшын хахад соо үнеэн бүриһөө 1600—1700 килограмм һү һаагаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Победа» колхозой үнинэй һаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденто Татьяна Дмитриевна Кузнецова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗОРИЛГОЁО ЗҮБШЭН ХЭЛСЭБЭ

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороохо тарянай тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула Бэшүүрэй совхозой механизаторнууд, таряашад хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, һүүлээрнь бултайжа захалхадань бог буртаг үбһыень дары усадхажа, эрхимээр хаpyуһалһан юм. Тиигэжэ хабарһаа нааша жэншэдгүй оролдожо ажаллаһанайнь ашаар тарянайнь ургаса энэ жэлдэ яһала үндэрөөр, үдхэнөөршье ургаа.

Тиин һаяхан тус совхозой 100 гаран механизатор Шэбэртэ тосхонойнгоо соёлой байшан соо сугларжа, таряа хуряаха халуун хаһаяа саг болзортонь эхилээд, гээлтэ хоролтогүйгөөр, богонихон хугасаа соо үнгэргэхэ тухайгаа, мүн энээндэ хэр зэргэ бэлдэһэн тухайгаа зүбшэн хэлсэбэд. Ушарынь хадаа байгша ондо дурсагдагша ажахын механизаторнууд бүхыдөө 7 мянган гектарай таряа хуряаха түсэбтэй юм. Тиихэдэ силосэй, тэжээлэй ургамалнуудые, хартаабха, овощ хуряаха хүдэлмэриенэ хамтадхан согсолходо хэды ехэ гээшэб. Иимэ ехэ ажалаа түргэн дүүргэхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзэбэ бшуу.

Мүнөө мэргэжэлтэдэй уридшалан багсаамжалһанай ёһоор, тарянай ургаса яһала баян, гектарай 16—17 центнер орооһон лаб суглуулагдахаар. Тиихэдэ һаянай ороһон аадарта ехэнхи тарянииинь сохюулжа, надхан унашоо. Хэбтэшэһэн таряагаа гээлтэгүйгөөр, сэбэрээр хуряажа абахын тула нилээд дүршэл хэрэгтэй гэхэ гү, али гол түлэб амяарлан хуряаха болоно. Гадна, зарим полиин тарян нэгэ тээшээ шэглэн унажа бүришье һаа ехэ бэрхэшээл ушаруулхань. Иимэ хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоод байхадань, механизаторнууд хуряалгаяа саг болзортонь үнгэргэхөөр бүхы машина, техникээ, комбайнуудаа түгэс заһабарилжа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр, совхоздо бүхыдөө 35 комбайн заһабарилагдажа, бэлэн болтогдоо. Гэбэшье зүблөөндэ хабаадалсаһан комбайнер, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, комбайнай запасной частьнууд ехээр дуталдана. Мүнөө совхоздо таряа хуряалгын эхилхэдэ эбдэрһэн комбайн заһабарилха, зарим детальнуудыень һэльбэн шэнэлхэ нэгэшье запасной частьгүй байһаар.

Байгша ондо совхоз гаряа хуряалгада комбайнуудаа бүлэг болгон хүдэлгэхэ хараатай. Тусхайлан хэлэбэл, нэгэ дүршэлтэй комбайнер хоёр залуу хүбүүдые дахуулаад ажаллаха болоно. Тэдээндэ ороохо зөөхэ автомашина, тэргэтэй трактор мүн даалгагдаха байна. Хэрбээ ехэ полиин таряа хуряаха болбол тэндэнь олон бүлэг комбайн хүдэлгэгдэхэ юм. Иигэжэ бүхы оньһон машина, техникэ, комбайнуудынь бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэхэ, һолоомониинь тэрэ дороо суглуулагдажа, намарай паар хахалагдаха болоно.

Тус зүблөөндэ хабаадаһан механизатор, комбайнернууд ажалдаа эрхим амжалта заабол туйлахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа.

Жэшээлбэл, үнинэй дүршэлтэй комбайнер, нэгэнтэ бэшэ аймагай, мүн совхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Савелий Минаевич Федотов даажа абаһан звеногоороо — И. Белых, К. Афанасьев гэгшэдтэй 20 мянган центнерһээ бага бэшэ орооһо суглуулха зорилго хараалаа. Мүн комбайнер нүхэр Григорьев өөрынгөө туһалагшадтай хамта таряа унагаалга дээрэ хоёр даабари сүм дүүргэхэ ба 8—10 мянган центнер таряа хадаха уялга абаба. Энэ түрүү комбайнерай жэшээгээр совхозой бусад комбайнер, механизаторнууд мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, хоорондоо мүрысэн ажаллахаар хэлсээ баталаа.

Хуряалгын шанарые һайжаруулха, мүн бүхы ажалайнь түргэдхэхэ зорилготойгоор таряа хуряалгада хабаадалсахадаа социалис мүрысөөндэ онсо шалгарагшадые урмашуулха гуримууд зохёогдоо. Тусхайлан хэлэбэл, байгша оной ургаса хуряалгада эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэгшэ мотоциклаар, харин хоёрдохи һууриде гарагша механизатор Кавказай городуудаар аяншалха түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаха байна. Мүн удаадахи һууринуудые эзэлэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха юм. Гадна хуряалга дээрэ шалгарһан комсомол-залуушуулай агрегадые урмашуулха гурим баһал хараалагдаа.

Энэ зүблөөндэ хабаадалсагшад таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ, бүхыдөө 120 мянган центнер ороохо суглуулха ба тэрэ тоодо 20 мянган центнер таряа ерэхэ жэлэй ургасын үрэһэндэ хаажа абаха гэлсэбэд. Тиихэдэ гүрэндэ хартаабха, овощ тушааха түсэбөө заабол дүүргэхээр мэдүүлжэ, КПСС-эй XXV съездые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтаха зорилго урдаа табиба.

Мүнөө совхозой механизатор, комбайнернууд таряа хуряалгадаа һүүлшын бэлэдхэл хэжэ, бүхы машина, техникээ, комбайнуудаа үшөө дахин шалгажа, дутагдалыень усадхажа байнхай.

Х. ОЧИРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

АЛИШЬЕ МАЛДА ХҮРЭХӨӨР

Манай совхоз ехэнхидээ гахай үсхэдэг ажахы юм. Тиимэһээ гол анхаралаа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хандуулдаг гээшэбди. Жэл ерэхэ бүри гахайн тоо олошордог байна. Тиихэдээрнь тэжээл бүри ехые бэлэдхэхэ баатай бологдоно. Гахай гээшэ ехэнхидээ концентрированна тэжээл эдидэг ааб даа. Зүгөөр силос, сенаж, ногооной, халаахайн гурил рационһоонь гарадаггүй юм. Эдэ шэмэтэ тэжээлэй хүсөөр гахай түргэн томо болодог, таргаладаг байна. Мүнөө бидэ силос 11, ногооной гурил 450, сенаж 250 тонно, үбһэ 18,5 мянган центнер бэлэдхээбди. Энэ хадаа нёдондоной мүнөө үеынхиһөө 1—1,2 дахин ехэ болоно. Саашадаашье үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгээ үргэлжэлүүлхэ байнабди. Тиихэдэ совхозоймнай бүхы малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ гэжэ һанагдана.

Мүнөө горохой һолоомоор 1.000 тонно силос дараабди. Энээнээ залуу үхэртөө эдюулхэбди. Горох бутаргагдажа, гахайн тэжээлдэ нэмэгдэхэ. Эдэ үдэрнүүдтэ горох, обёосой холисо хуряажа эхилээбди. Һолоомыень һүрилжэ, фермэнүүдтэ зөөхэбди. Тэрэмнай бодо малай эдихэ тэжээл болохо.

Гадна, ехэ ургаса хуряахын тула түхэреэн жэл соо сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри ябуулдаг, олон жэлэй ногоо таридаг гээшэбди. Энэ жэл олон жэлэй ногоо яһала ехые сабшаабди.

Үбһэ хуряалгада мүнөө 20 звено хүдэлнэ, тэдэнэй 8-ниинь оньһожоруулагданхай юм. Тиихэдэ Василий Антонович Мордовскойн, Илья Александрович Малаховай эрхилдэг звенонууд тус тустаа 1.500—1.200 центнер үбһэ бэлэдхээд байна. Эдэнэр жэлһээ жэлдэ ехэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэдэг суутай юм.

Витамин ехэтэй ногооной гурил бэлэдхэлгэдэ гурбан АВМ-0,4, нэгэ АВМ-0,65 тухэлэй машинанууд табигданхай. Эдэ дүрбэн машинада 2 гранулятор тодхоотой. Тиимэһээ бидэ бэлэн болоһон гурил монсогойруулдаг байнабди. Иигэжэ монсог болгоходо гахайда эдисэтэй болоно. Бүхы малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгээр ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэ. Тэжээлэй байбал тарган мяхан таһалгаряагүй үйлэдбэрилэгдэнэ бэзэ.

В. КАРПОВ,
«Шергинский» совхозой директор.
Кабанскын аймаг.

Буряадай хүдөө ажахын институтдай туршалга-һуралсалай ажахын түбэй фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ табан жэлэйнгээ түсэб 4,5 жэл соо дүүргэбэ. Энэ фермын түрүү һаалишад, үхэр адуулагшадые зураг дээрэ харанат. Зүүн гарһаа П. П. Паршукова, В. П. Зайцева, В. А. Телешев, Н. А. Яценко, Л. Н. Седых, М. Г. Гергенова, А. А. Бронникова, В. В. Вторушина, М. С. Дружинина, С. П. Степанова, Т. Ф. Джалдабаева болон А. В. Вторушин гэгшэд зогсоно.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

Һайн шанартай цемент ехээр үйлэдбэрилэн гаргажа, барилгашадай эрилтые хүсэдөөр хангаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр манай Тимлюйн цементын заводой хүдэлмэришэд хүдэлнэ. Байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 2900 тонно клинкер галдагдажа, 2700 тонно эрхим шанартай цемент үйлэдбэрилэгдөө. Продукци худалдаха даабари 30 мянган түхэригөөр үлүүлэгдэжэ, үйлэдбэридэ 14 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаба.

Манай заводой хүдэлмэришэд саашадаа бүри шангаар хүдэлжэ, амжалтаяа улам арьбадхахые эрмэлзэнэ. Цехүүдэй, мастерска участогуудай коллективүүд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үдэрһөө үдэртэ эршээ улам шангадхана. И. С. Бичихановай даадаг клинкер галдадаг цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Эдэнэр һүүлэй дүрбэ һарын туршада дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. П. Т. Елизовэй хүтэлбэрилдэг цехэй коллектив даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, һайн үрэ дүн туйлана. Заводоймнай хүдэлмэришэд һайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлжэ байна.

З. РЫЖОВА,
Тимлюйн цементын заводой ахалагша инженер.

УЛАМ УРАГШАА

Юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 120 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 2 миллион түхэригэй продукци худалдаха гэһэн уялга «Забайкаллес» комбинадай Итанцын леспромхозой коллектив абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Леспромхоздо ажалай үндэр бүтээсэ туйлагшад улам олошорно. Л. С. Мельников, С. Ф. Пантелеев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективууд түрүүшүүлэй зэргэдэ ходо ябана. Жолоошод Ю. М. Неокладнов, Ю. У. Морозов гэгшэд модо шэрэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Ажалай түрүүшүүлһээ жэшээ абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд амжалтатай һайнаар хүдэлнэ.

Тус леспромхозой коллектив гүрэндэ продукци худалдаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной июнь һарада дүүргээ бэлэй. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ табан жэлэйнгээ даабари байгша оной сентябриин 10-да дүүргэхэ гэһэн гол зорилго урдаа табина. Леспромхозой коллектив хоёрдохи кварталда СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, хоёрдохи мүнгэн шангаар урмашуулагдаа бэлэй.

М. КАЛЕКИН,
«Забайкаллес» комбинадай салин хүлһэнэй таһагай начальник.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

Орёо нарин приборнуудые һайн шанартайгаар, олоор бүтээн гаргажа, захилшадайнгаа эрилтые хүсэд һайнаар хангахын тула манай «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ехэхэн юумэ хэнэ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанай, продукци гаргаха технологи зүбөөр сахиһанай ашаар приборнууд эрхим шанартайгаар бүтээн гаргагдана. Байгша оной эхинһээ заводоймнай хүдэлмэришэд илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Хүдэлмэришэднай хубиин уялгануудые абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ шадана. Мүнөө заводоймнай 113 хүдэлмэришэн юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр продукци гаргана. «Нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлнэ.

Байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 15 мянган түхэригэй приборнууд бүтээгдээ. 750 мянган түхэригтэ ажалшадай үргэн хэрэглэлэй эд бараан гаргагдаа. Продукци худалдаха даабари 81 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ. Заводоймнай хүдэлмэришэд саашадаа бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын тула эрид шангаар тэмсэнэ.

Н. ЧИРКОВА,
«Теплоприбор» заводой партбюрогой секретарь.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

АЖАЛАЙ АГУУЕХЭ АЛХАМУУД

(Стахановска хүдэлөөнэй эхилһээр 40 жэлэй ойдо)

ЭХЭ ОРОН доторнай тэнгэриин үдэр болгондо тэнсэлгүй ехэнүүд ушаралнууд, гайхамшагта үзэгдэлнүүд, зохёохы ажалай айхабтар ехэ амжалтанууд хойно хойноһоонь гарана. Дороһоо өөдэнь гэхэ гү, али газар дээрэһээ замбуулин өөдэ дэгээд хаража, тобшо тэдыгээр хэлэхэ болоо һаа, социалис мүрысөөнэй дээдэ шата болохо коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн үргэнөөр эхилбэ... Череповецкэ металлургическа заводой «2.000» гэдэг үргэн энтэй абарга томо стан дээрэ түрүүшын булад хабтаһан шэрээгдэн абтаба... Хоридугаар зуунай барилгын манлай болохо Байгал-Амарай магистраль дээрэ БАМ—Тындэ хоорондын түмэр харгыгаар түрүүшын поезд табигдан зуралзаба... Дэлхэй дээрэ эгээл хүсэтэй Саяно-Шушенскын ГЭС-эй барилга дээрэ арсалан баатар Енисейе хааха түрүүшын гранит шулуун хүмэрюулэгдэбэ... «ЯК-42» гэдэг шэнэ пассажирска самолёт ниидхүүлхэ түрүүшын туршалганууд эхилбэ... Совет космонавтнууд юртэмсые тойрон ниидэдэг «Салют-4» гэдэг научна станци дээрэ «Союз-18» гэдэг замбуулинай онгосоор анха түрүүнээ аяар хоёр һара үлүүтэй аяншалжа бусаба... Гагаринай уг залгаламжалагшад «Союз-19» онгосоор ниидэжэ, анха түрүүнээ американ астронавтнуудтай хии агаарта уулзажа, «Союз—Аполлон» хоёроор гар гараа анха түрүүнээ барисалдаба...

Түрүүшын... Анха түрүүнээ... Эдэ үгэнүүдээр дээрэ дурсагдаһан гү, али дурсагдаашьегүй томо томо захатанууд хоорондоо шуһа мяханай холбоотой, булад бетоной гагнууритай!

Эдээнһээ эшэ татаад, Эхэ оронойнмнай тусхайта ехэ, түүхэтэ ехэ найр хуралдаан ойртожо ябана. Энэ хадаа юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэл... Энэ хадаа — манай партиин XXV съезд... Энэ хадаа эрхим шанарай шэнэ табан жэл... Илалта түгэс арад түмэнэй, ажалша мэргэн улад зоной асари ехэ түрэ баярай үдэрнүүд.

Теэд эдэ бүгэдэмнай мүн лэ өөһэдын эхитэй, өөһэдынгөө анха дэлбэрһэн булагтай ха юм. «Эхигүй эн байхагүй, захагүй дэгэл байхагүй» гэжэ энээнһээ удхатай.

Түрүүшын түсэбтэ табан жэлнүүдэй түрбэлгүй ехэ баатаршалга сооһоо, олон мянган габшагайшуулай уг аймаг сооһоо аянгын дуун шэнгеэр, алтан зэбэ шэнгеэр «Стахановска хүдэлөөн» гэһэн шэнэ үүсхэл, шэнэ эдэбхи харбан шармайн гараа бэлэй. Гараһан бэеэрээ сахилгаан түргэнөөр гаража, суранзан татасаар совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэ татаа һэн, сог зоригыень бадаргаа һэн.

1935 оной августын 31-дэ Донбассай шулуу нүүрһэнэй «Центральная-Ирмино» шахтын забойщик Алексей Стаханов нэгэ халаан соогоо 102 тонно шулуу нүүрһэ түнхин гаргажа, нормоёо 14 дахин үлүүлэн суурхаа бэлэй. Тэдэ үдэрнүүдые мүнөө һанаандаа оруулхада, айхабтар жабхалантай, досоо доһолгомо байна. Газар дороһоо хөө хара нюуртай хүнэй гаража, сайбаганаһан шүдөө харуулан энеэжэ байһан фото-зурагууд эли тодо һанагдана. Тэрээнние халуунаар амаршалжа, талын сэсэг баглаа барюулжа байһан кинобуулгабарие дахин дахин харахадаа, һониёо буурагшагүй һэмди. Тэрэ ушарые бидэнэр түрүүшын хэмэл одо хараһанһаа өөрэгүй гайхашаан баярлан угтаа бэлэйбди. Энээн тухай бүхы газетэнүүд, радио замхангүй соносхожо байгаа. Алексей Стахановай удаа, тэрэнэй дүй дүршэл халан абажа, мүн тэрэ шахтын нүүрһэшэд М. Дюканов, Н. Изотов болон бусад үйлэдбэриин һайхан үльгэр жэшээнүүдые харуулаа һэн.

ИИГЭЖЭ стахановска хүдэлөөн бүхы Совет орон доторнай нэлэнхы үргэнөөр дэлгэржэ эхилһэн юм. Донбассай шахтернуудай тэрэ гайхамшагта үүсхэлые манай промышленностиин бусад олон һалбаринуудай хүдэлмэришэд дамжуулан абажа, саашадань үргэдхэн дэлгэрүүлбэ. Минии үеын хүнүүд тэдэнэй нэрэ обогуудые элихэн һанана, зүрхэн соогоо хадагалжа ябана: Горький хотын автозаводой түмэршэ дархан А. Бусыгин, Донбассай машинист П. Кривонос, Ленинградай «Скороход» фабрикын гуталшан Н. Сметанин, бүд нэхэгшэд эгэшэ дүүнэр Е. ба М. Виноградоватан болон бусад олон мянгаад габшагай хүдэлмэришэд ажал дээрээ үндэр үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, сүлөөтэ ажалай баатар габьяа байгуулан, дэлхэйе гайхуулба.

Промышленность дээрэ бадарһан социалис мүрысөөнэй гал дүлэн, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэридэ шэлжэн тараба. Үбһэ тарианай ургасые дээшэлүүлхын түлөө, мал адууһаяа уламаар үдхэхын түлөө, хүдөө ажахын шэнэ техникые эрхимээр шудалхын түлөө тэмсэл үүсхэгшэд Украинын свекловодууд Мария Демченко, Мария Гнатенко, Кубаниин комбайнер Константин Борин, эхэнэрнүүдэй түрүүшын тракторна бригадын бригадир Паша Ангелина болон бусад олон түрүүшүүл үзэгдөөгүй ехэ үйлэдбэриин бүтээсэ түйлаба.

Парти, совет правительство хадаа ажалдаа шэнээр хандадаг болоһон энэ новаторнуудай гайхамшагта үүсхэлые халуунаар дэмжээ һэн. Уданшьегүй ударник-стахановецуудай Бүхэсоюзна хуралдаан боложо, стахановска хүдэлөөнэй дүй дүршэлые дүнлэн тобшолһон, саашадань энэ хүдэлөөе хаа хаанагүй уламаар дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүдые хараалһан, мүн ажалай баатаршуулые орон түрын дээдэ шагналаар шагнаһан байна.

Тиигэжэ энэ ехэ хүдэлөөнэй эршэтэй долгин манай Буряад орондо мүн лэ хүрэжэ ерэһэн юм. Буряад зоной дунда Стаханов тухай, стахановска ажал тухай, дуунууд, оньһон үгэнүүд, шүлэгүүд олоор гараһан байна.

«Стаханов зангаар ажалла,
Баатар зангаар байлда!» — гээд республикын баруун захаһаа эхилхэдэ.
«Арадай замаар алхамаа тэгшэдхэ,
Стаханов ажалаар алдараа үргэдхэ!» — гээд зүүн захада сууряатан байгаа.

1936 ОНОЙ эхеэр Буряадай АССР-эй арадуудай эрхим түлөөлэгшэд — промышленность, хүдөө ажахы болон соёл культурын түрүүшүүл түбэй дээдын Москва ошожо, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые бараалхан уулзажа, ажал хүдэлмэри, байдал һуудал болон соёл болбосорол дээрээ түйлаһан амжалтануудаа элидхэжэ, орден, медальнуудта хүртэһэн, дээдын магтаал абаһан дэмбэрэлтэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо стахановска хүдэлөөнэй халуун абьяаста абтаһан манай түрүү хүдэлмэришэд, эдэбхитэй шударгы колхозниигууд арга шадабаряа, оновшо мэргэжэлээ харуулһан байха юм. Бүри дайнай урда үедэ Буряадай гигант ПВЗ дээрэ Б. Поздеев түрүүтэй ударнигууд, «Механлит» заводто Г. Ленхобоев түрүүтэй уралан нарижуулагшад, шэлэй заводто С. Яптуев түрүүтэй урашуул, түмэр зам дээрэ нүхэд Моксоев, Асеев түрүүтэй ульгам машинистнууд болон бусадай алдар нэрэ холо саагуур сууряатажа байгаа. Тиихэдэ хүдөө ажал дээрэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Санжиев, тракторна бригадын бригадир Дымбрылова, тарианай баян ургасын мастер С. Кисилев, гайхамшаг луговод С. Герасимов, суута һаалишан Д. Эрдынеева, хартаабхашан Л. Шурыгина, хүдөөгэй уран механигууд Г. Найданов болон Т. Данзанов гэгшэд арад зондоо алдар солоёо дуудуулжа байгаа. Тэдэнэй эстафетые мүнөө Социалис Ажалай Геройнууд — ЛВРЗ-гэй цехэй начальник А. Оширов, шахтер Г. Тучинов, модо отологшо А. Кудряшов, һаалишан Н. Тадвашкина, хонишон Тогмитова, колхозой түрүүлэгшэ Е. Иванов, болон бусад олон зуугаад түрүүшүүл дамжуулан абажа, амжалтануудыень нэрэтэй түрэтэйгөөр арьбадхан ябана.

«Бидэнэр урагшаа һагад хаража һураха ёһотойбди, эрхэ бэшэ һураха ёһотойбди...» — гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев һунгагшадтайгаа уулзахадаа хэлэһэн байна. Мүн тэрэ үгэ соогоо Леонид Ильич ходо урагшаал хаража, ходо урагшаа тэгүүлжэ ябадаг хүнүүд тухай халуун энхэрэлтэйгээр хэлээ. Тиихэ зуураа Алексей Стахановай уг сэхэ залгаламжалһан мүнөө үеын шахтернууд тухай, тэдэнэй оньһон өрёо техникэ шудалжа, гайхамшагта түйлалтануудые хэжэ, бүхы дэлхэйн үмэнэ ажалай габьяа гаргаһан тухайнь омогорхолтойгоор айладхаба.

«Мүнөө мүрысэгшэдэй гол уряа хадаа миил ехые бүтээхэ тэды бэшэ, үшөө баһа улам һайнаар, улам алмалтатай химгадалтайгаар бүтээхэ гэһэн байна» — гэжэ Л. И. Брежнев хэлэнэ. Имэ уряатай хүдэлөөн ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө москвичуудай үүсхэлээр дэлгэрһэн (ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө) жабхалантай ехэ хүдэлөөн орон соомнай хүнхинэжэ ябана.

Энэ хүдэлөөнэй нэн түрүүнэй зорилго — үйлэдбэриин шэнэ шэнэ резервнүүдые эдэбхитэйгээр, оёортонь хүрэтэр хэрэглэхэ ябадал болоно. Мүн хамта ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлнэл байха, материалдаа гамтайгаар, арьбанаар хандаха, бага хүсэ гаргажа ехэ юумэ бүтээхэ ябадалнууд болоно. Юуб гэхэдэ, бүтээһэн продукцияа материал гаргашалгые миил нэгэ процент доошолуулжа шадаа һаа, энэнь мүнөөнэй бодомжоор бүхы национальна олзо доходые 4 миллиард шахууу түхэригөөр дээшэлүүлхэ байна.

МАНАЙ ОРОНОЙ, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй ажалшан түмэн — Социалис Ажалай Геройнууд, коммунис ажалай ударнигууд, табан жэлэй түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ илагшад, шэнэ шэнэ үүсхэл гаргагшад, ажалдаа коммунис ёһоор хандагшад — юрэ бүхы шударгы габшагай хүдэлмэришэд болон колхозниигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, эдэ бүхы стахановска хүдэлөөнэй үг залгамжалагшад, совет хүнүүдэй баатарлиг шэнэ үетэн Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXV съездэ нэрэтэй түрэтэй угтамжа бэлэдхэжэ, ажалай алтан бэлэгүүдые түхеэржэ байна. Иигэжэ тэдэнэр эрхим шанартай эдлэлэй һайн һайхан сагые нээхэ арбадугаар табан жэлые угтажа, зарим олон түрүүшүүлынь бүри үнинһөө ерэхэ табан жэлдэ ороод ажаллажа байна.

Үндэр түрэлтэ совет хүдэлмэришэд ангиин, бүхы олонациональна совет арадуудай коммунизм байгуулхын тула хонгёо дуутайгаар, солгёо сууряатайгаар, шэн габьяатайгаар хүдэлжэ, зол жаргалтай, согтой хүгтэй улам урагшаа харан дабшажа ябахые амиды дээрээ үльгэр домогой баатар болоһон Алексей Стаханов баяртай нюдөөрөө хараха байһаниинь урматай.

Ц. ГАЛСАНОВ,
поэт.

АМЖАЛТААРАА АЛДАРШАН

Манай аймагай совхозууд нитынгээ адууһа малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ тэмсэлэй манлайда коммунистнууд болон комсомолшууд ябана. Тэдэнэрэй габшагай ажалай үльгэр жэшээ бусад зондо бүри һайнаар ажаллаха аргатай байһыень һануулна, эрхим үрэ дүнгүүдые түйлаха гэһэн эрмэлзэлыень улам хурсадхана.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ комсомолшууд болон залуушуулые олоор элсүүлхын тулада ВЛКСМ-эй райком эмхидхэлэй болон нитэ политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Аймагай ажахы бүхэндэ комсомол-залуушуулай звено болон бригаданууд байгуулагдажа, эдэнэрые хүтэлбэрилхэ хүнүүдые совхозуудай парткомуудтай сүг шэлэжэ табяа һэмди. Тиигээд коллектив бүхэндэ суглаан үнгэргэгдэжэ, эдэнэрэй урда табигдажа байһан зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Гадна социалис уялганууд баталагдан абтажа, звено болон бригадануудай хоорондо дэлгэрхэ мүрысөөнэй гурим зохёогдожо, үбһэшэдтэ хүргэгдөө һэн. Тиигээд эдэ бүгэдые үбһэшэд зүбшэн хэлсэжэ, тэдэнэй оруулһан туһатай дурадхалнууд хараада абтаһан байна.

Эмхидхэлэй үедэ социалис мүрысөөнэй ябаса болон хүдэлмэриин дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохо талаар юу хэхэ байһанаа наринаар бодожо үзэхэ ёһотойбди гэжэ бидэ һайн ойлгонобди. Тиимэһээ харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүдые эртээнһээ бэлдэжэ, стенднүүд болон плакадуудые, «сахилгаан», «дайшалхы» хуудаһануудай бланкнуудые үбһэшэдтэ хубаагаа һэмди. Энэ тон шухала хүдэлмэри ябуулха хүнүүдые мүн лэ нарин нягтаар шэлэжэ табиһан байхабди.

Аймаг доторнай бүхыдөө комсомол-залуушуулай 13 звено хүдэлжэ байна. Эдэнэй бүридэлдэ хамта 150-яад хүн оронхой. Тиихэдээ энэмнай нилээд ехэ хүсэн болоно гээшэ ааб даа. Зүбөөр эмхидхээд, һайнаар хүтэлбэрилөөд байбал, хада уулые урбуулжархиха зон — залуушуул лэ ха юм.

Сабшалан дээгүүр ябаад, хараад үзэхэдэ хаа хаанагүй габшагай ажалай ольһон унтаршагүйгөөр бусална. Залуушуул иимэл байха ёһотой гэжэ хэлсэдэгынь зүб. Бороогүй байһан сагые дүүрэнээр хэрэглэжэ, шанар һайнтай үбһэ ехээр абахын тулада тэмсэхэдээ, унаһан малгайгаа абаха забгүй ябаха ушартай болоогдоно ха юм. Энээнние залуу үбһэшэдтэ тон һайнаар ойлгуулхые манай политинформаторнууд болон агитаторнууд оролдоно.

Хүдөө гаража үбһэшэдэй звенонуудта хүдэлжэ байһан залуушуулһаа гадна, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, комсомолшууд болон залуушуул тэжээл бэлэдхэхэдэнь совхозуудтахи үетэн нүхэдтөө туһална. Аймагай комсомолой организациин бүридэлдэ ородог 39 организацида бултандань субботник, воскреснигүүд үнгэргэгдэнхэй.

Комсомол - залуушуулай коллективүүдэй хүсөөр мүнөө дээрээ 7.000 гаран центнер һайн шанартай үбһэн һурилэгдэнхэй. Гадна һүүлэй үедэ олохон хүниинь силос болон сенаж даралгада абтажа, ажалынь нэгэ бага удаараа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье мүнөө үедэ хүдэлмэринь хуушан түхэлдөө орожо байна гэжэ тэмдэглэмээр.

Иигээд эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаһан залуушуулай коллективүүд тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Ажахы бүхэндэ иимэ коллективүүд бии.

Жэшээлхэдэ, Сандак Шагдаровай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено мүнөө 40 һуритэй болоод, саашадаа бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ эрмэлзэлтэй. Тиихэдээ даажа абаһан сабшалангаа хуу бараниинь сабшажа, һури болгон табиха зорилго мүн лэ урдаа табина.

Хэжэнгын совхоздо комсомол-залуушуулай гурбан звено анхарал татамаар ажаллана. Үни сагһаа хойшо совхоздоо ажаллажа ябаһан, дүй дүршэлтэй болоһон үбһэшэн Гушай Жанаевай хүтэлбэрилдэг, 17 хүнһөө бүридэһэн звено бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Эдэнэрэй сабшалан дээрэ задарюун томо 28 һури жэрылдэн бодонхой. Тиихэдээ 700 гаран центнер һайн шанартай үбһэ түрэл совхоздоо бэлэдхэһэн болоно гээшэ.

Энэл совхозой сабшалан болохо Ганга гэжэ нютагта Дагба Булатович Цыдыповэй даадаг комсомол-залуушуулай звено хүдэлнэ. Эдэнэр ехэнхидээ гар хажуугаар, морин косилкаар үбһөө сабшана. Тиигэбэшье 650-яад центнер үбһэ һурилөөд, үшөө хэдэн һури болохо үбһэниинь бүхэл зандаа байна. Энэ звеногой бүридэлдэ ороһон 23 хүнэй 14-ниинь ВЛКСМ-эй гэшүүд. Тиимэһээ тэдэнэрэй хэр зэргээр хүдэлһэнһөө бүхы звеногой ажал дулдыдаха болоно. Энээнние комсомолой тус бүлэгэй гэшүүд һайн ойлгоно.

Эдээнһээ гадна «50 лет Октября» совхозой Мани-Дари Мангалаевай, Чисаа-
нын совхозой С. Б
Загаһатын совхозой
Жамсарановай, Аю
тимовай даадаг ко
залуушуулай звено
лэ эрхим үрэ ду
түйлажа ябана. Эн
жэ байһан комсомо
лон союзна бэшэ за
хүсэ шадалаа
нангүй ажаллана,
тын адууһа
тэжээл бэлэдхэхэ хү
дэ өөһэдынгөө гори
битые оруулжа ба
шэл.

Гадна силос боло
даралгада, ногоон
таталгада, набшаһа
бэлэдхэлгэдэ аймаг
үетэн баһал ехэ
оруулна гэжэ тэ
хэрэгтэй. Тэжэ
лэдхэлгын дүүрээд
да, энэ шухала ха
химлэгшэдэй нэрэ
рон гараха. Тиихэдэ
эй райком мүрысөө
гүүдые баһал гар
луушуулай коллект
дунда илагшадые ал
ха байха.

Тайгын дунда
Хуурайда, талын ду
тайһан Шанаада,
соорхойнууд соогуур
шургаһан сабшалан
гаастайда хажуура
наан болоод тракто
лон морин косил
таршаганалдаха абя
данагүй. Юуб гэхэд
хуряалгада һаад уш
гүй наратай үдэрнүү
туурижанхай байн
Энэ үе соо абтаһан
шанар эгээл һайн
Тиимэһээ комсом
шуулай үбһэшэд
тивүүд бороодо һай
бусаахын тулада абь
тэйгээр ажаллажа, а
хэдһөө гээгдэхэгүй
но.

Ц. ОБО[…]
ВЛКСМ-эй Хэжэ[…]
райк[…]
нэгэдэхи секре[…]

ЗОНОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ

Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин предприятинуудай коллективүүд түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхын түлөө оролдоно. Оёдолой «Туяна» нэгэдэлэй, Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой, мебель хэдэг Оймөрой фабрикын коллективүүд һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Оёдолой «Туяна» нэгэдэлэй коллектив түгэсхэхы жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршэтэй шангаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Эдэнэр продукци гаргаха һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Байгша оной долоо һара соо 5 миллион 393 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ худалдаха даабаряа 86 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Мебель хэдэг Оймөрой фабрикын коллектив жэлэй эхинһээ яһала һайнаар хүдэлжэ байна. Һайн шанартайгаар, ехээр мебель гаргаха гэһэн шухала зорилго урдаа табина. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ шаданашье. Эдэнэр байгша оной долоо һара соо гүрэндэ продукци худалдаха даабаряа 35 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ.

Сүхын арһанай заводой, Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективүүд продукци гаргаха даабаряа мүн лэ үлүүлэн дүүргэнэ. Манай нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудай коллективүүд түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын тула үйлэдбэриингөө арга боломжо сүм хэрэглэнэ. Ехэнхи коллективүүднай даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Нютагай промышленностиин министерство байгша оной долоо һара соо бүхыдөө 18,380 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ худалдаха даабаряа 18,466 мянганда хүргэһэн байха юм. Энэ тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ тус министерствын предприятинуудай коллективүүд түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые сүм дүүргэжэ, ажалшадай хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр гаргаха дүүрэн арга боломжотой.

Г. ШАЛАБУГИНА,
Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министерствын түсэблэлгын таһагай экономист.

Промышленность—хүдөө ажахы[…]

ШАДАХА ЗЭРГЭЭРЭЭ ТУҺАЛНАБДИ

Түгэсхэхы жэлэй август һара ябажа байна. Республикымнай хүдөө ажалшад үхэр малдаа, хони хурьгадтаа үбһэ тэжээл бэлдэжэ, унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлжэ ябана. Зунай сагые зүбөөр хэрэглэжэ, һайн шанартай тэжээл саг соонь бэлэдхэхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно бшуу.

Һайн шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэнь республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд хүдөө ажалшадтаа ехэ туһа хүргэдэг гээшэ.

Манай «Электромашина» заводой коллектив Сэлэнгын совхоздо 2400 центнер үбһэ бэлэдхэжэ үгэхэ даабаритай юм. Энэ даабаряа дүүргэхын тула хэдэн удаа хүдэлмэришэдые эльгээһэн байнабди. Мүнөө Сэлэнгын совхоздо 1300 центнер үбһэ тушаагаад байнабди. Августын дүүрэтэр үшөө 1100 центнер үбһэ бэлэдхэхээр шиидэнхэйбди.

Һаяшаг манай «Электромашина» заводой 20 хүдэлмэришэд Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхоздо ошобо. Эдэнэр тариа хуряалгын ажалда хүдэлхэ. Тариа тарилгын үедэ Загарайн аймагай ажахынуудта олохон хүдэлмэришэднай ажаллаһан юм. Бидэнэр Яруунын аймагай «Коммунизм», «Победа» колхозуудай ажалшадта үнинһөөл хойшо туһалнабди. Байрын гэрнүүдые, кошара, фермэнүүдые олоор барижа үгөөбди. Трактор, машинануудые заһабарилха хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэнэбди. «Коммунизм» колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ барилга хэһэн байнабди. Эндэ телевизионно дамжуулгын станци, 50 үхибүүнэй һууритай, саад-яслиин байшан барижа үгөөбди.

Мүнөө «Коммунизм» колхозой ажалшад сэнхир экранай дамжуулга хаража һуухадаа, заводоймнай хүдэлмэришэдтэ, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэ баяр хүргэдэг ёһотой. 350 эбэртэ бодо мал шахан тарғалуулха байрын барилга үнгэрһэн жэлдэ эхилээ бэлэйбди. Энэ барилгаа 1976 ондо дүүргэхэ зорилготойбди.

«Коммунизм» колхоздо 31 автомашинын орохо гаражай торхыень һаяшаг барижа дүүргээд, дотор талын хүдэлмэри хэжэ байнабди. «Победа» колхозой ажалшадта 16 бүлэ айлай орохо гурбан гэр барижа үгөө һэмди. Бидэнэр байрын гэрнүүдые, кошара, фермэнүүдые барижа үгэхын хажуугаар, токарна, фрезернэ станогуудые үгэдэг гээшэбди. Үбһэ, һолоомо, тариа, талха шэрэхэ болоходонь автомашинанууд эльгээгдэдэг.

Байгша оной эхинһээ 3 мянган түхэригэй оньһон түхеэрэлгэ «Коммунизм» колхоздо эльгээгээбди. Модо
«Урал» хюрөөнүүдые
үгөө һэмди. Манай заво
дэлмэришэд иигэжэ,
зэргээрээ хүдөө ажал
туһалжа байдаг. Он
ошохо тума холбоо бар
улам бэхижүүлнэбди.
мэришэд, хүдөө ажал
бэедээ айлшалалсажа
һайн һайхан ёһо за
болонхой. Жэл бүри
түрүүшүүлэй слет үнг
жэ, хүдэлмэришэд х
хидтэ, хүдөө ажалшад
мэришэдтэ айлшалдаг.
ажалаа яажа эмхидхэ
аргаар һайн үрэ дүн т
ехэ продукци гаргадаг т
үнэн зүрхэнһөө хөөр
заншалтай.

«Коммунизм»,
колхозуудай колле
һүүлэй жэлнүүдтэ үхэ
тобир тарганаар а
гүрэндэ һү, мяха, ноо
шааха даабаряа үлүүлэ
гэнэ. Жэшээлхэдэ, «
низм» колхозой гэшүүд
хи табан жэлэй дүрбэн
даабариһаа гадуур 400
нер һү, 290 центне
ха гүрэндөө ту
муу бэшэ амжалта т
юм. Эдэнэр байгша оно
дохи хахад соо 2680
мяха гүрэндөө тушаа
дэхи табан жэлэйнгэ
болзорһоонь урид дү
социалис уялга абаһ
Энэ тоо баримтануудые
үзэхэдэ, «Коммунизм»
зой гэшүүд абаһан у
амжалтатайгаар дүүр
боломжотой. Эдэнэр
табан жэлэй турша
эршэтэйгээр хүдэлжэ,
һү, мяха, нооһо туша
баряа үлүүлэн дүүргэ
на. Эндэ багаханшье
най «Электромашина»
хүдэлмэришэдэй оруул
нэмэри биил байха.
«Коммунизм», «Побед
хозуудай гэшүүдтэй
барисаагаа улам бэхи
гүрэндэ продукци туша
баряа дүүргэхэ хэрэгт
һалнабди.

Бидэнэр дурсагдагша
зуудай захилаар ехэ ш
гарганабди. Силос
комбайнда хэр
«Вихрь» түхэлэй ред
дые бүтээжэ эхилэ
Байгша ондо 8 мянга
тор гаргаха дааба
Тэрэнэйнгээ 2 мянг
жа, хүдөөгэй ажалша
гээгээд байнабди. Ман
лектив түгэсхэхы жэл
һан даабаряа дүүргэ

Иигэжэ хүдөө ажа
гаа эбтэй эетэйгээр
нал бодолтойгоор ажал
Тэдэнэй ямаршье гүйл
хандахадань, туһала
гүй хүргэгдэнэ.

С. ВТОРУШ[…]
«Электромашина» за[…]

ЭРХИМЛЭЖЭЛ ЯБАҺААР

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй долоон һара дүүрэбэ. Жэлэй дүүрэтэр багахан лэ саг үлэбэ. Энэ үе соо хэхэ юумэн ехэл гээшэ ааб даа. Мүнөө республикымнай ажалшад долоо һара соо хэһэн ажалайнгаа дүн гаргажа, саашадаа бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Буряадай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай хүдэлмэришэд байгша ондо муу бэшээр хүдэлжэ байна. Долоо һарын даабариһаа гадуур 235 мянган түхэригэй продукци худалдажа, яһала һайн үрэ дүн түйлаба. Түйлаһан амжалтаяа саашадань улам арьбадхаха гэжэ комбинадаймнай хүдэлмэришэд яһала оролдоно. Цехүүдэй, мастерска участогуудай, бригадануудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ.

Хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэй коллектив байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 3000 кубометр продукци гаргажа, бэшэнэй дундаһаа шалгарба. Эдэнэр жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. Энэ цехэй коллектив хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые һайн шанартайгаар, ехээр гаргажа, оронойнгоо барилгашадта эльгээхэ гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табина. Оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхэ гэһэн мүрысөөндэ цехэй хүдэлмэришэд булта хабаадалсадаг болоо. Эдэнэр «Эрхим культуратай цех» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын тула тэмсэжэ байнхай. Оньһон түхеэрэлгэнүүдтээ техническэ харууһа һайнаар хэжэ, шорой тооһоньһоонь сэбэрлэдэг, хүдэлмэриин газарта байһан үлүү дутуу юумэнүүдые саашань хүряадаг. Хюрөөдэмэл хабтагай, бусад хэрэгсэлнүүдые гаргаха ажал сүм оньһожоруулагдаһан юм. Тус цехэй хүдэлмэришэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Эндэ ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг хүдэлмэришэд олон юм.

Энэ цехтэ ерэхэдэ Аким Федосеевич Ефремовэй бригадын хүдэлмэришэд ажаллажа байба. Олон түхеэрэлгэнүүд, модо хюрөөдэдэг рамануууд таһалгаряагүй хүүенэ. Нарһан, шэнэһэн модоной, машинын тоһоной үнэр хангалтана. Аким Федосеевич Ефремовэй бригадын хүдэлмэришэд туха сүлөөгүй хүдэлжэ байнад. Түмэр гэнжэнүүд дээгүүр нарһан, шэнэһэн модон дамжан ерэнэ. Тэдэнние залуухан басагад автомат аргаар тэргэнүүд дээрэ гаргажа бүхэлөөд, модо хюрөөдэдэг рамануудта эльгээнэ. 5—6 метр утатайгаар тайрагдаһан модод нюдэ сабшаха хоорондо хахалагдана.

Хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүд линии дээгүүр дам саашаа дамжажа, цехэй газаа ябталагдана. Эндэ байһан техникэ минута, сооньшье зогсоолгонгүй хүдэлгэгдэжэл байна. Бригадир А. Ф. Ефремов модо хюрөөдэдэг рамынгаа хажуугаар эльелдэнэ. Хюрөөнүүд хэр ябанаб. Мохоо болоол һаа, модо мууганаар отолжо захалха бшуу. Тэрэ рамаһаа халташье холодоногүй. Улаа, ягаан кнопконуудые дарахадань, рамань бүри шангаар хүдэлжэ орохо юм.

Аким Федосеевич Ефремов хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэй эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн мүн. Хорёод шахуу жэл хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон хүн юм. Модо хюрөөдэхэ ажал һайн мэдэдэг. Хюрөөнүүдээ саг соонь хурсадаха, зүбөөр тодхохо. Тэрэгүйгөөр халаанай үедэ нилээд тухашархаа ушар гарадаг. Аким Федосеевич Ефремовэй даадаг бригадын коллективтэ халаан соо минии байха ушар гарадаггүй. Юуб гэхэдэ, энэ бригадын коллектив ажалай эхилхэһээ урда үдэрэй сайлалгын үедэ хюрөөнүүдээ һэлгэдэг байха юм.

— Халаан соогоо 220 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргаха даабаряа 240—250 кубометртэ хүргэнэбди. Бригадымнай булта хүдэлмэришэд оролдожо хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Света Батуева тэргэнүүдтэ ехэ түргэнөөр модо ашажа рамада асаржа үгэдэг. Тэрэнэй гэмээр секунда соошье һаагаһанаа һананагүйбди, — гэжэ бригадир А. Ф. Ефремов залуу хүдэлмэришэ басагые магтажа байгаа һэн. Нюдэндөө шэл хэһэн залуухан басаган нарһа, шэнэһэн мододые хойно хойноһоонь асараад лэ рамын хюрөөнүүдтэ табижа үгэнэ. Тэрэ тусгаар дэбтэр соо юушьеб даа сэхэл анхаралтайгаар тэмдэглэнэ. Тэрэнэй бэшэһэн тоонуудые харабабди. Халаанай эхинһээ 60-аад кубометр модо хюрөөдөөд байба.

— Сайлалгын болотор үшөө 15 кубометр модо хюрөөдэжэ гаргахабди, — гэжэ А. Ф. Ефремов хэлэнэ.

Хоёрдохи рама дээрэ А. Н. Глушков хүдэлжэ байна. Тэрэ халаанай эхинһээ 56 кубометр модо хюрөөдөө. Ира Дармаева гэжэ залуухан басаган модо хойно хойноһоонь рамын үргэн дээрэ табижал байна. Хоёр рама дээрэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэд дундаа иигэжэ ана мана мүрысэнэ. Эдэнэр минута, секунда бүхэние зүбөөр хэрэглэжэ, ехэ продукци гаргаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байнад.

— Адольф Никитович Глушков бригадымнай бэрхэ рамщигуудай нэгэн юм. Мүнөөдэр нариихан модо хюрөөдэнэ. Тиигэбэшье хараалагдаһан даабаряа үлүүлжэ ябана, — гэжэ А. Ф. Ефремов хүдэлмэришэ нүхэрөө магтажа байгаа һэн.

Аким Федосеевич Ефремовэй бригадын хүдэлмэришэд унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй. Эдэнэр манай ерэһэн үдэр 255 кубометр модо хюрөөдэхэ зорилго табинхай, шадал мэдэн мүрысэжэ байгаа һэн. А. Ф. Ефремов хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ехэ хүндэтэй болоһон хүн юм. Зүбшэл заабари зүбөөр хэлэжэ, шадаха зэргээрээ залуу хүдэлмэришэдтэ туһалдаг. Олон жэлэй туршада оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Баян дүршэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэнэй үгэ бүхэн үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Залуу хүдэлмэришэд тэрэнэй жэшээгээр хүдэлхэ гэжэ оролдодог. Тиимэһээл энэ бригадын коллектив һара, жэл бүриингөө даабари амжалтатагаар дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной апрель һара соо дүүргээ бэлэй.

А. Ф. Ефремовэй бригадын коллектив П. И. Грудининай бригадын хүдэлмэришэдтэй үнинһөө хойшо мүрысэдэг. Эдэнэр һара бүри мүрысөөнэй дүн гаргажа байдаг. А. Ф. Ефремовэй бригадын коллектив байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур 2921 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые гаргажа, П. И. Грудининай бригадын хүдэлмэришэдые илажа гараа. А. Ф. Ефремовэй бригадын хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ иимэ амжалтатайгаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа дүүргэжэ байһандаа урма баяртайнууд.

А. КОНДРАТЬЕВА,
Буряадай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай экономист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир А. Ф. Ефремов; залуу хүдэлмэришэн И. Дармаева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Советүүдэй хүдэлмэри

АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ЭДЭБХИТЭЙ АЖАЛ

Арба гаран жэлэй туршада сомоной Советэй түрүүлэгшээр ажалланаб, Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ манай сомоной Советэй хүн зоной һуудал байдал, ажахы болон соёл культура хүгжөөхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулаа.

Манай Туран нютаг совхоз болоһоор хэдыхэн жэл боложо байна. Мүнөө хүдэлмэришэдынь, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадайнь үргэн далайсатайгаар ажаллажа байхада үнэн сэдьхэлһээ баярламаар байна. Үнгэрэгшэ жэл совхозой манай механизаторнууд бүхы таряалангай гектар бүхэнһөө 13-аад центнер ороохо хуряажа абаа һэн. Харин түгэсхэлэй жэлдээ гектар бүриһөө 15-аад центнер ороохо абаха гэһэн социалис уялга абаад, хүдэлмэрилгээ агротехническэ болон саг болзорто эрхим шатайгаар дүүргэһэн юм.

Энэ жэлэй таряанай ургаса һайн. Энэ үндэр ургасаяа үрэгээр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар түсэбые совхозой малшад яһала амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Юрэнхылэн хэлэбэл, энэ ажахын коллектив мал ажахын продукци абаха, гүрэндөө худалдаха талаар хараалагдаһан 5 жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэхэ аргатай. Тиихэдэ гүрэндэ худалдагдаха продукциин шанар яһала һайжараа. Жэшээнь, байгша оной түрүүшын кварталда худалдаанда гараһан малнуудайнь толгой бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 322 килограмм болоо. Мүнөө 365 толгой бодо мал, ехэнхидээ сагаан толгойтой казах үүлтэрэй хашарагууд, хадын бэлшээридэ шахагдажа байна.

Нигэжэ ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхэ, ажалшаа нүхэдэйнгөө һуудал байдалые, культурые улам һайжаруулха асуудалда бидэ гол анхаралаа хандуулнабди. Совхозой хүдэлмэришэдэй урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэ хэрэгтэ сомоной Совет, тэрэнэй депутадууд, эдэбхитэд ехэ туһа хүргэнэ.

Мүнөө манай совхозой хүдэлмэришэд бултадаа шахуу шэнэ гэр, байшангуудые түхеэржэ оронхой. Ажапуудалыньшье түбхинэнхэй. Энэ хадаа сомоной Советэй совхозтоёо, эмхи зургаануудтаяа, арад зонтоёо нарин няхта холбоотойгоор ажаллажа байһыень гэршэлнэ. Зондоо хүндэтэй ажахын түрүүшүүд, хүтэлбэрилэгшэд, гүрэнэй эмхи зургаануудай түлөөлэгшэнэр бүхыдөө 29 хүн сомоной Советэй депутадуудаар һунгагдаа юм.

Арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, этигэл найдабаринень хүндэтэйгөөр харюулха гэһэн нэгэл зорилготойгоор, нэгэл эрмэлзэлтэйгээр манай сомоной Советэй депутадууд ажаллана. Депутадуудай урдаа табиһан зорилгоёо оролдосотойгоор дүүргэдэг байһан тухай нэгэ хэды баримтануудые дурдажа болохо.

Туранай совхоздо үбһэ, тэжээл бэлэдхэжэ эхилэмсээр арадай һунгагшад энэ харюусалгата ажалдань тон эдэбхитэйгээр туһалжа эхилээ. Жэшээнь, июнь һарада хэды хура бороотой байгаашье һаань, депутадууд Э. Н. Сутормин гэгшын хүтэлбэрилдэг Туранай сельпогой коллектив 30 центнер, Д. Г. Шаглаевай ударидадаг «Нилова Пустынь» санаториинхид 50 центнер, И. А. Липинэй (нара шэнжэлхэ экспедици) 20 центнер хүһанай набшаһа бэлдэнхэй.

Совхозой хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ 15.5 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Энэмнай угаа ехэ зорилго гээшэ. Ушар иимэһээ манай сомоной Советэй депутадууд совхоздоо шадал зэргээрээ туһа хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табижа, 560 гаран центнер үбһэ бэлэдхэжэ үгэхэ гэһэн уялга абанхай. Мүнөө тэдэнэр энэ хүсэлөө бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ депутадууд ехэ анхарал табина. Совхозой олон хүдэлмэришэд үнгэрһэн ба энэшье жэлнүүдтэ шэнэ байшангуудые барижа ороо. Хөйто-Голдо, Туранда 55 хүүгэдэй байха саадууд бариглажа, ашаглалгада үгтэнхэй.

Манай сомоной Совет газараа ашагтайгаар хэрэглэхэ хүдэлмэриие шалгаха асуудалда анхаралаа хандуулна. Бага гарзатайгаар, ашаг олзотойгоор хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ депутадууд угаа эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэй нэрые нэрлэбэл, Туранай совхозой ахалагша агроном Ш. О. Доржиев, энэ ажахын эрхим түрүү малшад — Д. Д. Санжиев, Г. Г. Падонов, мүн бусадшье олон нүхэд энэ талаар ажалай үндэр жэшээ харуулан ажалланад. Илангаяа Шагжа Осорович Доржиевай хүтэлбэри доро совхозой механизаторнууд энэ жэл таряанай ба сабшалангай газарта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр оруулжа, таряа болон ногооной үндэр ургаса ургуулханхай.

Ургууһан баян ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тула отделенинүүд, тракторна бригаданууд болон үбһэшэдэй звенонууд дээрэ депутадуудай постнууд ажаллажа байнхай. Гадна ажахын экономико хүгжөөхэ, хүн зоной үдэр бүри ургажа байгаа культурна, ажабайдалай эрилтэ хангаха талаар депутадууд ехэхэн хүдэлмэри эрхилжэ байнхай. Жэшээнь, сомоной Советэй гүйсэдком, совхозой дирекцитэй хамта «Нилова Пустынь» санаториһоо Туранай совхозой түб хүрэтэр харгы гаргаһан байха юм. Мүнөө энэ трассаар зайн галай утаһан татагдажа байна.

Сомоной Советэй бүхы хүдэлмэри хамтын хүсөөр үнгэргэгдэнэ, депутадууд саг үргэлжэ һунгагшадайнгаа урда тоосоно. Жэшээнь, депутадуудай үүсхэл, оролдолгоор, «Хүн зониие наймаанай талаар хангалгые һайжаруулха тухай», «Хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссиин тоосоон тухай», «Туранай совхозой таряа хуряалгадаа хэр бэлэдхэжэ байһан тухай», «Һунгагшадай захяагай хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай» гэхэ мэтын асуудалнууд Сомоной Советэй сессинүүд дээрэ табигдажа, зохихо шиидхэбэреэ олодог байха.

Туранай совхозой тосхонуудай, үйлсэнүүдэй гоё һайхан болоһондо хүнүүд баярладаг. Эдэ бүгэдэдэ сомоной Советэй, тэрэнэй депутадуудай оруулһан хубита яһала ехэ.

Ж. МАНШЕЕВ,
Түнхэнэй аймагай Туранай сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭРТЭ

То Хюэ Ми — стоматологиин профессор. Тэрэ Францида һуража мэргэжэлтэй болоһон. 1956 — 1973 онуудта Сайгоной университедэй медицинын факультедтэ багшалаа. Удаань Сайгоной сүлөөлэгдэхэдэ дахинаа университедтээ бусаһан байна.

ТАСС-ай фотохронико

Евдокия Андреевна Никулина (баруун гарһаа) Таисия Ивановна Штыменко хоёр Доной эрхим эхэнэрнүүдэй нэгэн. Е. А. Никулина сэрэгэй летчик байһан, Советскэ Сюзай Герой, мүнөө КПСС-эй Ростовой горкомой дэргэдэхи партийна комиссиин түрүүлэгшэ юм. Харин Т. И. Штыменко вертолет бүтээлгын заводто 14 жэлдэ хүдэлмэрилнэ. Тэрэ табан жэлэйнгээ түсэбые 1973 ондо сүм дүүргэһэн, эрхим ажалаараа алдаршажа, Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, олон медаляар шагнагдаһан, РСФСР-эй Верховно Советтэ депутадаар һунгагданхай.
ТАСС-ай фотохронико.

Дүлэтэ жэлэй баатарнууд

ЯПОНОЙ БУЛИМТАРАГШАДТА ЭСЭРГҮҮ БАЙЛДААНУУДТА...

...1939 оной май һарада юм. Япон сэрэгшэд тэрэ үедэ манай хүршэ Монгол орондо дайнай аюул тохёолдуулжа байба.

Тэрээл тиихэдэ Свердловск хотодо батальоной командирай тушаалда байхадамни, намайе Монгол руу эльгээһэн юм. Тэндэ ерэмсээрээ Халхын голой байлдаанда хабаадалсаһан байгааб. Минии командалдаг батальон 36-дахи дивизиин Ленинэй орденто 24-дэхи полкдо оролсодог байһан. Тэрэ байлдаанай үедэ болоһон нэгэ ушар һанаанһаам гарадаггүй.

...Японой сэрэгшэд хүреэлэлдэ гараха арга бэдэржэ, минии командалдаг батальоной хажууда бэлэдхэл хэжэ байһан байгаа. Энээн тухайда полкын командирта, манай сэрэгшэдые командалһан корпусой командир, хожомынь Советскэ Союзай Маршал болоһон Г. К. Жуковто эли болоһон байгаа.

Дайсадта шанга харюу үгэхэ зорилгоор бидэшье зохид хэмжээ абаа бэлэйбди. Японецуудай хүреэлэлтэдэ гарахаяа һэдэһэн һүни манай хүлеэлшэд тэрэ дары нүхэдтөө дуулгаһан байгаа. Манай батальондо дайсадай 200 метр дүтэлэн ерэхэдэнь 26 станкова пулемёт, бусадшье буунууд болон гранатанууд галай доро нэрьежэ, арбаад минутын үнгэрөөд байхада, мянга шахуу дайсад алуулһан, шархатаһан байгаа. Тэрэ байлдаанда минии командалһан батальоной сэрэгшэдэй эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһанай түлөө олон хүнүүд орден, медальнууд барюулагдаа һэн. Би тиихэдэ Улаан Тугай орденоор, Сүхэ Баатарай», «Алтан гадаһан» гэжэ монгол орденуудаар, мүн тэрэ ороной 5 медаляар шагнагдаа һэм.

1945 оной августын эхеэр манай сэрэгшэд империалис Японой сэрэгүүдые бута сохихо зорилгоор Хинганай шэлэ дабан гаража, Манжуурай газар дээрэ ороһон юм. Би тиихэдэ 39-дэхи армиин танкова нэгэ полк командалдаг байгааб.

Хинганһаа саашалхадамнай бороо хура ехээр орожо, гол мүрэнүүд эрьеһээ халяад, манай сэрэгшэдэй урагшаа дабшалтада нилээд һаад хэһэн юм. Танкнууд шабардажа, урагшаа түргөөр дабшалтыень удааруулаа.

Иимэ ушарай тохеолдоод байхадань полк сооһоо 500 гаран һайн дуратаниие шэлэжэ абаад, буу зэбсэг, эдеэ хоолоор хангагдамсаараа түмэр харгы дээгүүр саашаа дабшахаар шиидээ бэлэйбди. Тиихэдээ 18 дрезинэ холбожо поезд болгоод, тэрээнээ «Виллис» маркын хүнгэн машинаар рельс дээгүүр жүдхүүлээ һэмди.

Хитад руу 300 километр урагшаа дабшаад, түргэн урасхалта Ляорхе мүрэн тулажа ерэхэдэмнай, хүүргэнь эбдэршэнхэй, хооһон рельснүүдынь ёдойлдожо байба.

Тэдэ рельснүүд дээгүүр шпалануудые оложо табяад, дрезинэнүүдээ уһанай нүгөө эрьедэ гаргажа шадаа һэмди. Дам саашалжа Мүгдэн хүрөөд, тэндэхи сэрэгэй 2 училищи, складуудые һахидаг батальон сэрэгшэдые плендэ абаһан байгаабди.

Тэндэһээ поездоор гаража, Ляодунай хахад арал шадар байдаг Инкоу хото зорёо бэлэйбди. 300 мянган хүнэй ажаһуудаг тэрэ хотые далайн жандармериин отрядайхид эзэлжэ байгаа. Тэдэнэй мэдэлдэ 14 катер, 6 самолёт байһан. Далайн эрье харууһалдаг тэдэ сэрэгшэдые плендэ абажа, буу зэбсэгыень уһа руу хаюулаабди.

Манай дайшалхы замай һүүлшын хото Инкоу байгаа. Тэндэ нэгэ һонин ушартай дайралдаһан байгаабди. Нэгэтэ манай сэрэгшэдэй хотын гудамжаар албанай хэрэгээр ябахадань, замдань 300 шахуу хүн дайралдаба. Тэдэнэй ямар зон байһые таахань бэрхэтэй байгаа. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй дунда хүгшэн, залуу зонһоо гадна үхибүүдыньшье бии һэн. Манай сэрэгшэдэй дүтэ ерэмсээр тэдэнэр хайра гамгүйгөөр буудажа эхилһэн байгаа. Тиихэдэнь манайхин мүн лэ харюу үгэхэ баатай болоһон юм. Буудалдаанай дүүрэһэнэй һүүлээр, тэдэнэрэй абажа ябаһан зөөри шалгахадамнай дайнда ябалсаһан Японой тагнуулшад байһан байба. Чемоданууд соонь тагнуулай элдэб документнүүд, фотографи, дайшалхы тугууд хадагалаатай байгаа һэн.

Манай ороной зүүн зүгэй газар дайдада, мүн хүршэ Монгол ороной газар дээрэ болоһон хоёр дайнда хабаадаһанайнгаа түлөө Ленинэй орденоор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор, Улаан Тугай хоёр, Улаан Одоной орденуудаар шагнагдаа һэм. Гадна олон медальда хүртэһэн байгааб.

Һаһаа хүсэжэ сэрэгэй албанһаа табигдабашье, альгаа дэлгээд минии һуунгүй, ажаллаһаар лэ байнаб, Һүүлэй үедэ Улаан-Үдын горжилуправленидэ хүдэлнэб.

Мүнөө үеын хүсэн түгэс техникээр зэбсэглэгдэһэн манай алдарта сэрэгшэд хариин булимтарагшадай хэрбээ дайгаар ороо һаань, ямаршье сагта шанга харюу үгэхөөр бэлэн байна.

А. АКИЛОВ,
запасай полковник.

Номой таг

БУРЯАДАЙ ГАР УРЛААЛ

Хээ угалзанууд гэхэ гү, али гар урлал урда сагһаа үндэһэн түүхэтэй. Элдэб янзын маягтай, одоо хужарлан харама угалзануудые модон, түмэр болон бүд дээрэ аятай зохидоор гүйлгэжэ, арадай сэгнэшэгүй ехэ оюун бэлигтэйе харуулхаһаа гадна, хэр угһаа гоё һайханаар һонирходог байһые мэдүүлнэ. Урашуул бүхы юумые һанаанһаа абажа зурадаггүй, харин байгаалиин үзэсхэлэнтэ гоё зүйлнүүдые дууряан татажа хэдэг байгаа.

Буряад арадай гар урлал мүн баһа баян удхатай. Гар урлалда буряадуудай абари зан, түхэл шэнжэ, мүн ажаһуудалайнь янза бүриин илгаа тодорно. Буряад арадай гар урлалые һонирхон харахадаа, оюун бэлигээрнь омогорхон баясажа, Сибириин ба Түбэй Азиин арадуудтай хэр угһаа холбоо барисаатай байһые ойлгонобди. Арад бүхэнэй урашуул бэе бэеынгээ дүй дүршэлдэ, бэлиг шадабарида һурахаһаа гадна, сэдьхэлдэнь һайхашаагдаһан угалзануудыень өөрын онсо удхатай болгон хэрэглэдэг һэн.

Буряад арадай угалза зурагууд дундаршагүй баян түүхэтэй. Гэбэшье энэнь бодотоор шэнжэлэгдээгүй байһаар. Хаа ганса ном болошо хэблэгдээшые һаа, тэндэнь бүхы зүйлнүүд оруулагданагүй. Искусствын энэ зүйлөөр үшөө гушаад онуудаар хүнүүд һонирхожо эхилһэн юм. Энэ талаар Б. Э. Петри, С. В. Иванов, Р. С. Мэрдыгеев, Ц. С. Сампилов болон бусад эрдэмтэд, уран зураашад ехэ юумэ хэһэн байна.

Мэдээжэ этнограф, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша Павел Павлович Хороших гэгшын үүргэ ехэ. Хорёод, гушаад онуудаар тэрэ Эрхүүгэй областиин буряад нютагуудаар ябажа, тэндэхи зоной ажаһуудалһаа үндэһэтэй угалза зурагуудые суглуулһан юм. Тэдэнээ эмхи гуримтай болгожо, Буряадай ниитын эрдэмэй институтда үгэһэн байна. Тэдэнь институдай гар бэшэлгын жасада мүнөөшье болотор хадагалаатай, тиимэһээ эрдэмтэдэй даб гэһээр шэнжэлхын аргагүй.

Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ Е. Б. Батоцыренова П. П. Хороших гэгшын суглуулбариие эмхилжэ, ёһотоор шэнжэлжэ, альбомдо адлирхуу ном болгожо гаргуулаа. Тэрэнээ «Буряад арадай угалзанууд» гэжэ нэрлээ. Номдонь ороһон зуу гаран зурагуудай удхые тус тустань тайлбарилһан, гурбан бүлэг болгожо хубааһан юм. 1. Нооһон, бүд, һэеы, арһан дээрэ хэгдэһэн угалзанууд. 2. Модон дээрэ гүйлгэһэн угалзанууд. 3. Түмэр дээрэ татаһан угалзанууд.

Олонхи зурагуудынь олон янзын үнгэтэй. Хаана, ямар нютагта хэгдэһэниинь онсо илгарна. Хээ угалзануудай маяг түхэлые адаглан харахадаа, Алайрай гү, али Ойхоной гү гэжэ ойлгохоор байна. Буряад арад хэр угһаа өөрын онсо гар урлалтай, мүн энэ талаар Сибириин болон Түбэй Азиин арадуудтай холбоо барисаатай байһыень эдэ бүгэдэн үшөө дахин гэршэлнэ.

Зөөлэн юумэн дээрэ хэгдэһэн хээ угалзанууд тон һонирхолтой, шэнжэлэгшэдтэ яахын аргагүй хэрэгтэй гээшэ. Жэшээнь, нооһон оймһон дээрэ гүйлгэһэн угалзанууд Сибириин бага арадуудтай буряад арадай нягта холбоотой байһыень гэршэлнэ. Буряад эмээлэй гоёолто илангаяа һонирхолтой. Байгалай хойто бэеын буряадууд арһан хубсаһан дээрэ угалза хээнүүдые хэхэдээ онсо илгарна. Тон иимэрхүү зүйлнүүд хальмагуудта бии. Эрхүүгэй буряадуудай, хальмагуудай арһан хубсаһан дээрэ гүйлгэһэн угалзанууд маяг хэлбэриин, шанар шэнжын талаар дүтэрхы гэхэ гү, али бүришье адлирхуу юм.

Тиихэдэ хори буряадуудай угалза нэгэл тиимэ ондоошог. Монголшуудай, тувинецуудай хээ угалзада эдэнь адлирхуушаг.

Угалза бүхэниие удхалан хөөрэһэн статья һонирхолтой. «Энэнь ямар удхатай угалзаб?» гэжэ хүнүүд таамаглажа байхагүй, харин уншахатайгаа сасуу бүхы юумэ мэдэхэ, бүришье шуналтайгаар һонирхон хараха бшуу. Энэнь ехэ һайн гээшэ. Түмэр, модон дээрэ ямар угалза гүйлгэгдэхэ ёһотойб гэжэ ойлгохо аргатай. Гадна ямар угалзын хаана, ямар нютагта хэгдэһые, мүн хэды шэнээн хэмжээнэй байхаб гэжэ мэдэнэ.

Буряадай номой хэблэл энэ альбом гаргаха хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандажа, гоё һайханаар гаргахые оролдоо. Тиимэһээл энэ альбом наймаанда ехэ гүйсэтэй, номой магазинда олохонь бүхэ.

Буряадай ниитын эрдэмэй институт саашадаа хамаг нюусаяа уудалжа, буряад арадай соёлой хүгжэлтые баримталан харуулһан номуудые гаргуулжа байгаа һаа, тон туһатай юумэ хэхэ бэлэй. Эдэ бүгэдыень хүн зон гайхалдан хаража, арад зонойнгоо дундаршагүй баян түүхэтэй, өөрын онсо уран зурагтай байһые үшөө дахин мэдэхэ бшуу.

Энэ талаар Е. Б. Батоцыренова түрүүшын зүргэ татажа, хүн зоной һайшаама, һайхашаама альбом бэлэглээ гээшэ.

Н. КОЧЕШКОВ.
искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат.

УНШАГШАДАЙ ҮНЭН НҮХЭР

Эрдэмэй далайн ехэ баялигые багтааһан ном. Ном уншажа бидэ олые мэдэхэ болонобди, хүмүүжэнэбди, сэдьхэлээр сэбэр болонобди. Ном манай ажабайдалда ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Библиотекэ. Дүүрэн ном, журналнууд, газетэнүүд. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үндэр үүргэтэй соёлой гуламта. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын байшангай гурбадахи дабхарта хүдөө ажахын литературын таһаг бии.

Светлана Анциферовна Боржоноватай уулзахадам тэрэ шэнэ номуудые зууршалһан библиографическа тэмдэглэлнүүдые уншажа байба. Өөрынгөө хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйбаб.

— Һүүлэй хоёр жэлдэ библиотекынгээ редактораар хүдэлнэб. Мүнөө библиографическа шэнэ тэмдэглэл шалгажа байнаб. Энэ тэмдэглэлые библиотекарь О. П. Ястребова бүридхөө. Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэдэй дүшэн жэлэй хугасаа соо хэблүүлэн гаргаһан материалнуудай библиографическа тэмдэглэлнүүд манай уншагшадта тон һонирхолтой, туһатай байха. Юуб гэхэдэ хүдөө ажахын туршалгын станци байгуулагдаһанһаа хойшо ехэ юумэ хээ. Эрдэм шэнжэлгын, туршалгын талаар олон хүдэлмэринүүдые тусхай ном болгожо хэблүүлһэн, оло дахин мэргэжэлтын зүбшэл болгон газетэнүүдтэ хэблүүлһэн байха юм. хэблэгдэһэн эдэ бүхы зүйлнүүд тухай библиографическа тэмдэглэл хэжэ гаргахамнай.

* * *

Хурамхаанай дунда һургуулида һуража ябахадаа залуухан Света басаган хэн болохоб гэһэн асуудал тухай бодомжолжо эхилээ һэн. Багаһаа хойшо номдо дуратай, номой хуудаһа иража һууходаа олон юумэн тухай бодолгото болодог һэн. Арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр номой жасын эзэн, библиотекарь болохо гэһэн хүсэлдэ эзэлэгдэн, холын Ленинград хото ошоо бэлэй. Мартагдашагүй студенческэ жэлнүүд. Библиотекариин хүдэлмэриһанаад үзэхэдэ хүнгэн шэнгишье һаа, үнэн дээрээ тон орёо байһыень Светлана мэдэжэ абаа. Элдэб янзын литературын библиографи хайшан гэжэ табидагынь мэдээ. Ерээдүйнгөө мэргэжэлэй «нюусатай» танилсаа.

— Светлана Анциферовна манай институдай эрхим студентнэрэй нэгэн бэлэй. Намһаа нэгэ курс дээшэ һурагша һэн, — гээд тус библиотекын таһагые даагша М. Дондубон хөөрэнэ. —Студент ябахаһаа хойшо оролдосотой бэрхээрээ шалгардаг һэн. Мүн ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлэй.

Дээдэ һургуулияа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр түрүүшын жэл уншалгын залда хүдэлмэрилөө. Удаань мэргэжэл шадабари ехэтэй, оролдосотой басаган библиографиин таһагта оруулагдаа һэн. Эндээ найман жэлэй туршада хүдэлмэрилөө. Энэл таһагта хүдэлмэрилжэ байхадаа эгээ түрүүшынхеэ горсоведэй депутадаар һунгагдаа. Ажалшадай этигэл найдабари харюулха, арадай депутадай үндэр үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ залуу мэргэжэлтэ оролдоо. Хотын библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, хүн зоной дунда ном дэлгэрүүлхэ хүдэлмэридэ депутат С. А. Боржоновагай оруулһан хубита бии. Тэрэ ажалшадай этигэл найдабари харюулжа шадаа, Тиимэһээ нүхэдтөө хүндэтэй, оролдосотой бэрхэ библиотекарь арадай депутадаар дахинаа һунгагдаба.

Удаань гурбадахяа һунгагдаба.

Зүб даа, зоной түлөө оролдожо ябадаг, бүгэдэнэй хэрэгые өөрымнн гэжэ тоолодог лэ хүн иимэ этигэл найдабарида хүртэдэг. Бэрхэ мэргэжэлтэ С. Боржонова арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн юм. Тэрэ эдэбхитэй пропагандист.

Тэрэ мүнөө библиотекынгээ редактораар хүдэлмэрилнэ. Шэнэ номууд тухай мэдээсэл, хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ методическа туһаламжа болон хэблүүлэн гаргагдаха бусад материалнуудые шалгажа, бүридхэлсэжэ байна.

Байгша оной зун болоһон һунгалтын үедэ библиотекарь С. А. Боржонова дүрбэдэхиеэ горсоведэй депутадаар һунгагдаа.

Б. БАТОРОВ.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИ ДЭЭРЭ

Зулгы зохид зунай үедэ холын бэлшээридэ байһан малшадые хангажа байхаар эмхидхэгдэһэн аймгүйсэдкомой культурын таһагай агитпоезд аймагай ажахынуудай малшадта графигай ёһоор ерэжэ, тэдэниие комплексноор хангана. Тус агитпоезд гансахан июль һара соо хоёр удаа холын бэлшээридэ байһан малшадта хүрэжэ, тэдэниие соёлой, наймаанай болон медицинын талаар хангаһан байна.

«Юбилейный» совхозой болон бусад ажахынуудай отара, гүүртэнүүдэй зуһажа байһан Яндала, Шара-Ямаата, Жэбхээһэн, Гахайта гэжэ газарнуудаар ябажа, мал адуулагшадта концерт наада харуулһан байна.

Июлиин һүүлдэ тус агитпоезд «Улаан-Туяа» совхозой, бусад ажахынуудай үхэр малай зуһадаг Нохооли, Түрхэл гэжэ газарнуудта ошожо ерэ». «Яруна» ансамблиин басагадай дуунуудые Б. Цыдыпов, Л. Дандарова гэгшэдэй хатарнуудые Г. Салисовай шог дуунуудые холын бэлшээридэ байгшадай хаража, шагнажа һуухада хэды һонирхолтой байгаа гээшэб! Мүн хоёр үдэшэ удаагуур кино харуулагдаа. Гадна малшад медицинскэ шалгалта гараһан, нүүдэл аптекэһээ эм домуудые, автолавкаһаа хэрэгтэй эд бараагаа худалдажа абаһан байха юм.

Д. ДУГАРОВ.
Яруунын аймаг.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ХОЙТО ЗҮГТЭ АЖАҺУУГШАДТА

Эвенкиин национальна округой түб Тура поселогто больницын шэнэ комплексын барилга эхилбэ. Тунгуска голой эрьедэ табан корпус бодхоогдохо юм. Тэдэнэй тоодо терапевтическэ, инфекционно, түргэн туһаламжын пунктын корпусууд оронхой. Барилгын материал хэдэн суднануудаар асарагдаа. Комплексын түрүүшын ээлжээнэй барилгые ерэхэ жэлдэ дүүргэхэ гэһэн уялга барилгашад баталан абаба.

Округой газар дайда дээрэ революциин урда тээ нэгэшье больницагүй байһан юм. Оройдоол гансахан врач, хоёр фельдшер хүдэлдэг һэн. Мүнөө окружной нэгэ, районой ба участогай 10 больница, хэдэн арбаад фельдшерско-акушерскэ пункт хүдэлнэ. Нютагай хүн зоной дундаһаа медицинын олон мэргэжэлтэд урган гараа. Тэдэнэр Красноярскын медицинскэ институдта, Туринска медучилищида һуража гараа.

В. ЯРОСЛАВЦЕВ,
ТАСС-ай корр.
Эвенкиин округ.

ЛЕТЧИГУУД МАЛ АДУУЛНА

Тундрада «бага авиациин» удха шанар сэгнэшэгүй ехэ юм. Почтальоной, «түргэн туһаламжын» ба ойн харуулшанай уялгануудые эндэ самолет дүүргэдэг. Нарьян-Марай летчигууд һаяхан үшөө нэгэ уялга абаба: тэдэнэр орын һүрэг адуулдаг болоо.

Дүршэлтэй летчигууд А. П. Кирильченко, В. А. Стеблов ба бусад үдэр бүри машинаараа ниидэжэ, орын һүрэгүүдые харууһална. Агаараар ниидэжэ ябаһан летчигууд бэлшээриин һайниие хаража тодорхойлоод, орошодой бригадирта рацяар мэдээсэнэ. Тиигэхэдээ харгы замыень заажа үгэдэг заншалтай.

— Летчигүүдай орын һүрэг адуулдаг болоһон ушарые орошод ехэ баяртайгаар угтаа, — гээд авиаподразделениин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн А. А. Бондаренко хөөрэнэ. — Урдань энэ хэрэгтэ гансал АН-2 түхэлэй самолет хэрэглэдэг һэмди. Мүнөө вертоледуудые хэрэглэжэ эхилээбди.

В. ЖУКОВ,
ТАСС-ай корр.
Ненецкэ округ.

ҮҮСХЭЛЫНЬ ҺАЙШААГДАА

Боохоной районой Бильчирэй совхозой партком үетэн нүхэд Э. Бертаханова, Д. Хобринова, Л. Васильева гэгшэдэй үүсхэлые һайшаан дэмжэбэ. Тэдэнэр түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалга дээрэ комбайнай тусхай звено эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Энэнь округ дотор эхэнэрнүүдэй түрүүшын звено болоно. Совхозой дирекци тус звенодо шэнэ комбайнуудые үгөө, ажаллаха эрхэ байдалыень һайжаруулха талаар оролдолго гаргана.

Эхэнэр комбайнернуудай звено энэ намартаа 920 гектарай ороохо хуряахаар зоригжобо. Энэнь совхозой бүхы таряалангай долооной нэгэ хубинь болоно.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.
ТАСС-ай корр.
Усть-Ордын округ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЭСТАФЕТЭ

Шэнэ газар студентнэрэй орой ганса түби гээд хэдэн жэлэй саада тээ залуушуул дууладаг һэн. Мүнөө студентнэр БАМ-ай ба КамАЗ-ай барилгада. Россин Хара хүрьһэтэ бэшэ дайдада ажалладаг болоо. Тиихэдэ Киевэй студентнэр хэдэн жэлэй саада тээ өөһэдын «шэнэ газартай» болоо — тэдэнэр Сибириин нефть олзоборилогшодто туһалжа эхилээ һэн. Тиигэжэ сибирягууд ба украинецуудай хани барисаанай шэнэ хуудаһан нээгдэһэн юм.

Энэ хани барисааһй эхин үнинэй юм. Үшөө дайнай хатуу шэрүүн 1943 ондо Ханты-Мансиин национальна округой ажалшад Украинын сүлөөлэгдэһэн районой хүн зондо аха дүү ёһоор туһалһан байгаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө нөөсэһөө 1 миллион 400 мянган түхэриг, хэдэн арбаад мянган кубометр барилгын модо, хэдэн мянгаад центнер үрэһэнэй таряа, олон тоото эбэртэ бодо мал Днепр мүрэнэй эрье худар эльгээһэн түүхэтэй.

Илалтын 30 жэлэй ойн нэрэмжэтэ студентнэрэй барилгын отрядай 8000 гэшүүн мүнөө «Долг» гэһэн операцида хабаадажа, Ханты-Мансиин округто ажаһуугшадые — дайнай ветерануудые шефтээ абанхай. Студентнэр энэ зундаа округой барилганууд дээрэ 40 миллион түхэригэй ажал бүтээхэ зорилготой.

В. БЕЛОБОРОДОВ,
ТАСС-ай корр.
Ханты-Мансиин округ.

АРАДАЙ ФИЛАРМОНИ

Зал соо буряад дуунай аялга зэдэлнэ. Тэрэниие Агын багшанарай училищиин арадай инструментнүүдэй оркестр РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Д. Жамбаловай хүтэлбэри доро гүйсэдхэнэ.

Энэ училищиин оркестрэй һураг суу округһоо холуур мэдээжэ болонхой. Оркестрэй хүгжэмшэд уран һайханай Бүхэроссин харалгада хабаадаа, Кремлиин съезднүүдэй ордондо наада харуулаа. Училищи дүүргэгшэд мүнөө Забайкалиин нютаг бүхэндэ ажаллажа, эдиршүүлые хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлнэ. Оркестрэй артистнар малшад болон таряашадай хүндэтэй айлшадынь болонхой.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.
Агын округ.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД урмашуулагдаба

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет республикын аймагуудай ба Улаан-Үдэ хотын районуудай дунда гүрэнэй страхованиин саашадань хүгжөөхэ талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1975 оной хоёрдохи кварталай дүн хаража үзөөд, Мухар-Шэбэрэй аймагта нэгэдэхи һуури олгожо, 300 түхэригэй мүнгэн шан барюулба.

Хоёрдохи һуурида гараһан Хойто-Байгалай аймаг 200 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Бэшүүрэй, Ахын, Хэжэнгын аймагуудтахи госстрахай инспекцинүүд һулаар хүдэлжэ гараа гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет тэмдэглэбэ.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ПАСПОРТ ХЭЗЭЭ БАРЮУЛАГДАХАБ

СССР-тэ паспорт үгэхэ тухай Дүримэй үндэһөөр шэнэ түхэлэй паспорт барюулха, тэрэшэлэн СССР-эй бүхы эрхэтэндэ байһан хуушан түхэлэй паспортнуудые шэнэ түхэлэй паспортнуудаар һэлгэхэ хүдэлмэри 1976 оной январиин 1-һээ эхилээд, зургаан жэлэй турша соо үргэлжэлхэ, 1981 оной декабриин 31-дэ дүүрэхэ юм.

Дотоодын хэрэгүүдэй таһагууд шэнэ түхэлэй паспортые эрхэтэдэй ажаһууһан газартань барюулха болоно.

Шэнэ түхэлэй паспортнуудые барюулхын тула иимэ гурим тогтоогдоо: 1965—1960 онуудта түрэһэн эрхэтэд шэнэ түхэлэй паспорт 16 хүрэжэ абаха юм; 1959, 1958, 1957 онуудта түрөөшэдтэ 22, 23 — 24 хүрэхэдэнь; 1956—1951 онуудта түрөөшэдтэ — 25 наһатай болоходонь; 1950—1945 онуудта түрөөшэдтэ — 31 хүрэхэдэнь; 1944—1941 онуудта түрөөшэдтэ — 35 хүрэхэдэнь; 1940—1937 онуудта түрөөшэдтэ — 39 хүрэхэдэнь; 1936—1931 онуудта түрөөшэдтэ — 45 хүрэхэдэнь; 1930—1927 онуудта түрөөшэдтэ — 49 хүрэхэдэнь; 1926—1923 онуудта түрөөшэдтэ — 53 хүрэхэдэнь, 1922—1911 онуудта түрөөшэдтэ — 1980 ондо; 1910 ондо түрөөшэдтэ, мүн тэрэнһээ дээшээ наһатанда—1981 ондо барюулагдаха байна.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдһээ табигдагшад; совет эрхэтэн болоошод, дайнай үедэ хари гүрэндэ баряагаар үлөөгдөөд табигдагшад; хараалагдаһан гуримай ёһоор фамили, нэрэ, обогоо һэлгэгшэд тогтоогдомол болзорһоо урид паспортнуудые абаха байна.

Хото, хүдөө нютагуудта ажаһууһан бүхы хүнүүд шэнэ түхэлэй паспорт абахын, хуушан түхэлэй паспорт шэнэ түхэлэй паспортаар һэлгэхын тула хэрэгтэй документнүүдээ болзорһоонь урид бэлдэхэ зэргэтэй. Тиихэдээ хэрэгтэй ушарай гараа һаань, ажаһууһан газартаа загсын органуудта хандаха шухала. 1975 оной июлиин 1-һээ урид һэлгэхэ болзороо хүсэһэн паспортай хүнүүд тэрээнээ саг соонь һэлгэхэ зэргэтэй, тэрэнь паспортын дахинаа һэлгэгдэтэр хүсэндөө байха.

Эрхэтэд шэнэ түхэлэй паспорт абаха, хуушан паспортнуудые шэнэ түхэлэй паспортаар һэлгэхэ документнүүдһээ гадна, гэр байрын организацида, дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта, ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудта 50х60 миллиметрэй хэмжээтэй фотографическа карточкануудые эльгээхэ зэргэтэй.

С. ПЕРЕПАНОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо.

Таджигай ССР. Душанбе городой «Таджикфильм» студида энэдхэг киноактриса Кети Мирза гэгшэ ерэбэ. Энэ залуу бэлигтэ актриса «Таджикфильм» студида буулгагдажа байһан «Восход над Гангом» гэжэ хоёр серитэй кинодо наадаха юм. Энэ кино Ленинскэ шангай лауреат Мирзо Турсун Заден «Ганһаа Кремль хүрэтэр» гэһэн номоор табигданхай. Тэрэниие режиссер Латиф Файзиев зохёон табина. Киногой гол герой (Кети Мирзагай гүйсэдхэхэ) колониализмда эсэргүү энэдхэг арадай тэмсэлшэдэй нэгэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэдхэг киноактриса Кети Мирза.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТЫН ҺОНИН

«СПАРТАГАЙ ЧЕМПИОНОЙ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

Һур харбалгаар «Спартак» бүлгэмэй областной Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нэмэл мүрысөөн һаяхан Улаан-Үдэ хотын «Динамо» стадион дээрэ болобо. «Труд», «Урожай», «Буревестник», «Спартак» бүлгэмүүдэй 30-аад һур харбагша энээндэ хабаадаһан байна.

«Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, Улаан-Үдын лесотехническэ техникумэй студент, спортын мастерта кандидат Владимир Постников СД-1 упражненеэр (70, 50, 30 метрэй зайнуудта) 825 очко абаад, «Спартагай» чемпион болобо. «Урожайһаа» Вячеслав Гуров — хоёрдохи, «Спартагай» спортсмен Дашанима Эрдынеев гурбадахи һуурида гараа.

«Спартагай» залуу һуршан Лариса Эрдынеева 60, 50, 30 метртэ мэргэлхэдээ, 737 очко абажа, эхэнэрнүүдэй дундаһаа шалгарба. Энэ бүлгэмэй түлөөлэгшэ Елена Жовтун, «Урожайһаа» Тамара Батомункуева удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

ОРОНОЙ ХҮДӨӨГЭЙ ХАРБАГШАДАЙ ДУНДАҺАА ШАЛГАРБА

Хүдөөгэй һур харбагшадай дунда бүхэсоюзна мүрысөөн һаяхан Дагестанай АССР-эй Дербент хотодо боложо дүүрэбэ. Оронойнмнай бүхы шахуу союзна республиканудай хүдөөгэй спортсменүүд энээндэ хабаадаһан байгаа.

Мүрысөөнэй дүнгөөр Российн Федерациин «Урожай» бүлгэмэй һуршад командаараа илажа, ороной чемпионуудай нэрэ солодо хүртэбэ. Манай республикын Хурамхаанай аймагай хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша, СССР-эй спортын мастер Анатолий Гармаев РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, командын илалтада ехэ хубитаяа оруулаа.

Шэтын областиин түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Мэлс Дабаев МП-2 упражненеэр гурбан зайда илажа, 2341 очкотойгоор нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тиихэдэ А. Гармаев тэрээнһээ 26 очкогоор гээгдэжэ, хоёрдохи һуурида гараһан байна.

ЛВРЗ-гэй «ЛОКОМОТИВ» ЭРХИМЛЭҺЭЭР

Спортын клубуудай командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй гурбадахи турай наадануудүнгэргэгдэбэ.

Эндэ транспортын «Локомотив» — «Пищевигые» — 4:1, авиационно заводой «Забайкалец» — прибор бүтээлгын заводой командые — 5:0, «Электромашина» «Вымпелые» 3:0 тоотойгоор шүүгэ. Тиихэдэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай футболистнууд «Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэгэй командатай наадахадаа. 2:2 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэригтэ ЛВРЗ-гэй спортсменүүд залуушуулһаа һураггүй булюу байжа, 11:0 тоотойгоор шүүгэ һэн. Харин мүнөө бэлэдхэлэй бүлэгэй футболистнууд эдэбхитэй һайнаар наадажа, дүршэл шадабаритай аха нүхэдтөө ана-мана тулалдан, тэнсэһэн байха юм.

23 очкотой болоһон локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай команда түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», Спортлото-2-ой» августын 13-да Москвада үнгэргэгдэһэн 30-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Хоёр хүн зургаан номер таажа, тус тустаа 5.000 түхэриг абаха болоо. Табан номер таагшад — 684 түхэриг (356 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 27 түхэриг (9630 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг (120.032 карточка) абаха байна;

«Спортлото-2»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 3.042 түхэриг (36 карточка), дүрбэ номер тааһан хүнүүд — 58 түхэриг (1.931 карточка), гурбан номер таагшад 4 түхэриг (34.911 карточка) абаха юм.

Энэ тиражай шүүбэри августын 24-һөө сентябриин 24 болотор түлэгдэхэ.

Ээлжээтэ тираж августын 20-до үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

Харилсаа холбоон улам бэхижэнэ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин үнгэрһэн долоон хоногой үедэ Польшын Арадай Республикада хани ёһоор айлшалһан байна. Совет-поляк коммюнике дотор эли тодоор харуулагдаһан энэ айлшалалгын дүнгүүд хадаа уласхоорондын хүгжэлтын асуудалнуудаар, мүн СССР ПНР хоёрой хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбоо улам саашадань гүнзэгырүүлхэ, үргэдхэхэ асуудалнуудаар хоёр ороной коммунис партинуудай, правительствануудай нэгэн адли хараа бодолтой байһан тухай гэршэлнэ. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро, ПНР-эй Правительствын Президиум нигэжэ тэмдэглэһэн байна. «Энэ айлшалалгын үедэ али алиндаа аша туһатай шиидхэбэринүүд түйлагдаа, эдэ шиидхэбэринүүд хоёр ороной аха дүүгэй хани барисаа, эбдэршэгүй бата нэгэдэл болон харилсаа холбооё бэхижүүлхэ зам дээрэ хэгдэһэн шэнэ шухала алхам мүн болоно».

СССР ПНР хоёрой хоорондохи экономическа харилсаанууд имагтал эд хэрэгсэл бэе бэеһээ улам ехээр абалсалгаар бэшэ, мүн үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, хамжуулан томодхохо хэрэг үргэдхэлгөөр, шухала продукциин олохон зүйлнүүдые хамтааран бүтээлгээр, хамтын капитальна һомолголгоор, хүгжэлтын ерээдүйн сагай түсэбүүдые зохилдуулан тааруулгаар тодорхойлогдодог юм. Оидоогоор хэлэбэл, социалис экономическа интеграциин гол удхые тодорхойлдог бүхы юумэн энээндэ хабаатай.

Түсэбүүдээ зохилдуулан тааруулһанай эсэстэ СССР ПНР хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай эрьесэ удаадахи табан жэлэй турша соо нэгэ хахад дахин ехэ болохо байна. Тиихэдээ хоёр ороной хоорондо машина болон түхеэрэлгэнүүдые худалдан абалсалга хоёр дахин дээшэлхэ юм. Худалдаа наймаанай эрьесын нинтэ хэмжээн 23 миллиард түхэригһөө үлүү гараха жэшээтэй. Ямар эд хэрэгсэлнүүдые өөһэд хоорондоо худалдан абалсаха байнабибди гэжэ һонирхон хараябди. Хүсэдөөр бүридүүлэгдэһэн промышленна предприятинууд болон технологическа лининүүдые бэе бэедээ эльгээлсэлгэ 2,5 дахин ургаха байна. Тиимэ болохолоороо, СССР ПНР хоёрой хоорондохи экономическа харилсаануудта машина бүтээлгын талаар хамжаха, мэргэжэхэ ябадалые улам үргэдхэлгэ гол үндэһэн удха шанартай болоно гэээшэ. Мүнөө үеын үндэр бүтээсэтэй машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдэй талаар хоёр ороной арадай ажахын хэрэглэдэг хэрэглэмжые хангахын тулада энэ ушарай шэнэ арга боломжо нээхэ, саашанхи эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь дамжаггүй. Үйлэдбэриие томодхон хамжуулха, тусхай мэргэжэлтэй болгохо талаар мүнөө үедэ совет-поляк 19 хэлсээн баталагданхай юм. Ерэхэ табан жэлдэ тэдэнэй тоо гурба дахин олошорхо байна. Хүн зоной хэрэглэмжын эд бараа бэе бэедээ худалдалсалгын хэмжээн нэгэ хахад дахин ехэ болохо жэшээтэй. Тиигээд, эсэсэй эсэстэ, хоёр ороной экономическа харилсаанда түлишэ ба түүхэй эд шухала һуури эзэлнэ. Польшо хадаа СССР-эй газар дээрэ СЭВ-эй оронуудай хамтааран баридаг барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Эдэ барилгануудые ашаглалгада тушаагаад байхада социалис оронуудай арадай ажахые нефтеэр, байгаалиин газаар, асбестаар, целлюлозоор түүхэй эдэй бусад зүйлнүүдээр хангалга һайжарха ушартай. Өөрынгөө ээлжээндэ бидэ Польшоһоо нүүрһэ, кокс, цинк, серэ болон бусад олон түүхэй материалнуудые абаха байнабди.

СССР ба аха дүү Польшын хоорондо табигдаһан түсэбүүдые зүбшэлсэхэ, зохилдуулан тааруулха хүдэлмэриин шухала шата дүүрэбэ. Энэ хадаа экономическа социалис интеграциин эсэсэй зорилго — социалис хани нэгэдэлэй нэгэн тэгшэ ажахы байгуулха тушаа социалис оронуудай коммунис партинуудай, правительствануудай бэелүүлдэг түйлай ехэ хүдэлмэриин юрэл нэгэ хубинь болоно.

Сүүдэй урда „хара полковнигууд" зогсоно

Афинын Корридаллос гэжэ түрмэдэ хунтын толгойлогшодой сүүд боложо байна. Тэдэнэр 1967 оной апрелиин 21-дэ Грецидэ сэрэгэй урбалта хээ һэм шуу. Урдань зонхилогшо байһан Пападопулос болон бусад «хара полковнигууд» гүрэндөө урбаһанай түлөө зэмэлэгдэнэ. Сүүдлүүлэгшэд өөһэдынгөө арад зоной үмэнэ хүшэр хүндэ олохон гэмтэ ябадал хэһэн юм. Гэршэнэр хойно хойноһоо һубарилдан, сэрэгэй засагаархидай аашалжа байһан сагай жэрхэмшэгтэ муухай үйлэ хэрэгүүдые сүүд дээрэ зураглан харуулна. Тэрэ үедэ эртэ урдын Эллада үргэлжэ концентрационно лагерь болгогдоһон байгаа.

1967 ондо болоһон сэрэгэй урбалтын һүүлээрхи үшөө түрүүшын үдэрнүүдэй үедэ олохон оронуудай хэблэл нигэжэ бэшэгшэ бэлэй. Энэ үймөөн НАТО-гой, Пентагоной ба ЦРУ-гай гараар хэгдээ. Энэ сүүд юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Грецидэхи демократида эсэргүү үгэсөөн хадаа империализмын эгээл эдэ зэбсэг эмхинүүдэй хүсөөр түсэблэгдэһэн, бэелүүлэгдэһэн байха юм. Хуулита правительствые унагаажа, сэрэгэйхидэй засаг тогтоожо, Грециин политическэ ажабайдалые хиналта дороо абаха, орон доторхи демократическа хүсэнүүдэй бэхижэхэдэ һаад тойбо татаха, Кипрэй бэеэ даанхай байдалда эсэргүү хёмороондо Грециие жүдхэн хабаадуулха, тэрэниие таһалан хубааж, Хойто-Атлантическа бүлэглэлэй түрүү зэргын бааза болгохо зорилго табигдаһан байгаа. «Бүхы Грециин социалис хүдэлөөн» гэжэ партиие толгойлогшо А. Папандреу энээн тухай сүүд дээрэ гэршэлһэн байха юм. Грециин сэрэгэй засагаархид НАТО ба ЦРУ-гай гарта оройдоол миил үгэ дуугүй зэбсэгынь байһан гээд тэрэ хэлээ.

Грециин олониитэ энэ сүүдэй хойноһоо анхаралтайгаар адаглан харана. Энэ сүүд хадаа Грецидэ демократи һэргээн бэелүүлхэ талаар К. Караманлисай правительствын абаһан һайн хэмжээнүүдэй нэгэниинь мүн болоно. Гадаадын политикын талаар правительствын хэһэн алхамуудыешье Грециин олониитэ амаршална.

Гэхэтэй хамта, энэ сүүдэй хойноһоо адаглан хараха зуураа, Грециин демократическа хүсэнүүд һанаагаа зобожо байһан тухайгаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Ушарынь гэхэдэ, гүрэнэй урбалта хэлгэдэ гадаадын хүсэнүүдэй гэмтэ ёһоор хабаадалсаһаниинь сүүд дээрэ хүсэд дүүрэнээр элирүүлэгдэнэгүй. Демократическа хубилалтануудые улам гүнзэгырүүлхэ, хүгжөөхэ зорилгоор түрүү үзэлтэй хүсэнүүд хадаа хунтын толгойлогшодые хатуу шангаар хэһээхэ, оронион гашуудал хохидолдо оруулһан гадаадын хүсэнүүдэй үүргые элишэлхэ эрилтэ табина.

Афинада боложо байһан сүүд хадаа хуушанайнь хараа шугамда энэ оронийе оруулхын тулада тэрээндэ хашалта хаалта хэхэ һэдэлгэһээ НАТО-гой стратегүүдые һэргылхэ ёһотой гэжэ Грециин демократическа олониитэ тоолоно. Хэнэйшье мэдэһээр, өөһэдынгөө хуби заяанда эзэн байха, мүн өөһэдынгөө дотоодын ба гадаадын политическэ хараа шугам тодорхойлхо тушаа арадуудай эрхые хүндэлхэ шухала байһан тухай Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха асуудалаар зарлагдаһан зүблөөнэй документ дотор хэлэгдэнэ.

Л. ЛАТЫШЕВ,
Н. КОЧЕШКОВ.
(ТАСС).

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Кубын марксистско-ленинскэ түрүүшын партиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе Кубада һайндэрлэһэн тухайнь социалис оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. Гайхамшагта ойтойнь дашарамдуулан, Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедтэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгые газетэнүүд толилходоо, Кубын пролетариадай дайшалхы манлайн мүндэлэлгэ ороной хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ шухала шатань болоһон юм гээд тэмдэглэнэ.

Марксистско-ленинскэ партиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе Кубын революционернүүд гайхамшаг жэлдэ — Кубын Коммунис партиин нэгэдэхи съездын үнгэргэгдэхэ жэлдэ тэмдэглэжэ байна гээд Кубын «Гранма» газетэ бэшэнэ.

Экономическа харилсач туһалалсалгын Соведэй ба Мексикын хоорондохи харилсаан тухай хэлсээндэ Москвада гар табигдаба гээд гадаадын хэблэл мэдээсэнэ. «Энэ хэлсээн ямаршье оронуудтай СЭВ-эй харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэн байһан тухайнь элирхэйлэн гэршэлнэ», — гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Португалидахи байдал хэблэлэй анхарал татажа байһаар. Урдын фашис засаг захиргааниие һэргээхээр эрмэлзэгшэд орон дотор боложо байһан хубилалтануудта эсэргүүсэн тэмсэнэ гээд Франциин «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь А. Куньял үгэ хэлэхэдээ, мүнөөнэй хүшэр бэрхэшээлтэй байдалһаа гарахын тула шухала хэмжээнүүдые абаха тухай бусад бүхы партинуудтай хөөрэлдөөнүүдые хэхээр ПКП бэлэн гэжэ мэдүүлээ гээд «Нью-Йорк таймс» заана.

Республикын бэеэ даадаһан байдалтай болоһоор 28 жэлэй ойдо зорюулагдажа, ороной элдэб хото городуудта, найр нааданай боложо байһан тухайнь Индиин газетэнүүд мэдээсэнэ.

Бангладешта гүрэнэй урбалтын болоһон тухай, дотоодын ба гадаадын худалдаа наймаанай министрэй тушаал эзэлжэ байһан Кхандакер Муштак Ахмед энээниие ударидан толгойлоо гээд хэблэл бэшэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Амжалтынь нюусанууд

ТАСС

Гадаадада ашатай туһатай хэлсээнүүдые баталхын тула США-гай корпорацинууд эдилгэ үгэдэг байна. Америкын хэблэлэй элирхэйлэн гэршэлһэнэй ёһоор, самолет бүтээдэг «Локхид эйкрафт корпорейшн» гэжэ ехэ компани пассажирнуудые зөөдэг «Трайстар» гэжэ үнэтэй самолёдые гадаадада худалдаха гэһэн 1,6 миллиард долларой хэлсээ баталба. Иран, Саудовска Арави, Канада, Япон, Англи гурбан мотоортой «Трайстар» түхэлэй самолёт худалдажа абахабди гээ.

«Локхидай» амжалтань «үндэһэтэй» юм. «Ньюсуик» журналай мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй табан жэл соо корпорациин хүтэлбэри ашаүрэ ехэтэй хэлсээ баталжа, «Трайстар» түхэлэй самолёдуудые худалдахын тула 200 миллионһоо дээшэ долларой эдилгэ үгэһэн байна.

Далаад онуудай эхеэр финансын хүшэр бэрхэшээлдэ ороһон энэ корпораци Капитолидохи «өөһэдынгөө хүнүүдэй» ашаар Америкын налог түлэгшэдһөө 195 миллион долларой урьһаламжа абахые конгресс дээрэ шиидхэгдээ. Энэнь харин оронуудта хэрэгээ заһахадань туһалаа.

ЛИССАБОН

Алваро Куньял үгэ хэлэбэ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял үгэ хэлэхэдээ, ороноо социализмын замаар саашадань дабшуулаад байбал, Португалида демократическа эрхэ сүлөө олгохо байнабди гэжэ мэдүүлээ. ПКП-гэй Лиссабоной эмхиин үнгэргэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үргэн ниитэ арад зон, түрүү үзэлтэй хүсэнүүд ба Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Мүнөөнэй байдалые дабахын тула хамтын хүсэлэл оролдолго гаргахые хүсэһэн политическэ бүхы партинуудтай ПКП хөөрэлдэхөөр бэлэн гэжэ А. Куньял тэмдэглээ. Илалта хангахын тула бүхы хүсэнүүдтэй холбоо барисаа тогтоохые оролдохо байнабди.

Манай орон дотор демократическа эрхэ сүлөө хангахын тула контрреволюциин добтолгодо харюу сохилто үгэжэ, Португалиин революцида тохёолдоһон түбэг бэрхэшээлые гаталан дабахын тула бүхы юумэ хэхэ шухала гэжэ А. Куньял мэдүүлээ. Хархис хүсэнүүдэй ба контрреволюциин аашалжа байһан районуудта демократическа гурим дары һэргээхэ хэрэгтэй.

Үргэн ниитэ арад зоной ба Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй хоорондохи холбоон демократическа эрхэ сүлөө хангаха, Португалиин революциие хүгжөөхэ арга олгохо байна гэжэ А. Куньял хэлэбэ.

Гэр байрзаар дутагдалга Англида бүри олошоржо байнхай. Хэдэн зуугаад бүлэнүүд гэр байрагүй байхадань байрын түлөөһэнэй ехэ үнэтэй дээрэһээ олон гэр байра эзэгүй хооһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Брэдфорд городой үгытэйшүүлэй райондо энэ бишыхан таһалга соо табан үхибүүтэй бүлэ байдаг юм. ТАСС-ай фотохронико.

ДЕЛИ

БАНГЛАДЕШТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Гүрэнэй урбалтын үдэр бүридхэгдэһэн шэнэ правительствын түрүүшын заседани августын 15-най үдэшэ орой болоһон байна гээд Бангладешэй радио мэдээсэнэ. Президент К. М. Ахмедэй түрүүлэлгэ доро заседани болоо.

К. М. Ахмед урда тээнь национальна радиогоор үгэ хэлэхэдээ, Бангладеш Исламска гүрэнүүдтэй, Нацинуудай хани харилсаанай гэшүүн оронуудтай ба агууехэ гүрэнүүдтэй хани харилсаагаа тогтооһоор байха юм гэжэ мэдүүлбэ. Израилиин булимтаран эзэмдэһэн газар дайдаяа бусаахын түлөө тэмсэдэг аха дүү Араб гүрэнүүдэй талада Бангладеш байха юм гээд тэрэ үргэлжэлүүлээ.

Даккадахи комендантска час болюулхые правительство захираа гээд Бангладешэй радиогой бусад дамжуулганууд соо хэлэгдэнэ.

Августын 15-най үглөөгүүр гүрэнэй урбалтын хэгдэжэ эхилһэнэй һүүлхэнээр Даккатай таһалдаһан телеграфна, телефонно холбоон мүнөө болотор һэргээгдээгүй байһаар.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын информационно агентствэнүүдэй корреспондентнүүдэй дамжуулһанай ёһоор, президент байһан Муджибур Рахман урбалтын үедэ алуулһан байгаа гээд Бангладешэй радио мэдээсэбэ. Урдын премьер-министр Мансур Али, мүн Муджибур Рахманай тала баридаг бусад хүнүүд алуулаа гэжэ Баруун оронуудай агентствэнүүд дамжуулна.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺОНИН

Нёдондо жэл монголой спор... сменүүд нилээд амжалта ту... лаһан байна. Тэдэнэр уласхоо... рондын мүрысөөнүүдтэ хаба... далсахадаа 167 медальда хүр... төө. Тиин 50 алтан, 46 мүнг... 71 бронзо медальнуудые аба... һан юм. Тус ороной спорт... габьяата мастернууд Х. Бая... мүнхэ, З. Ойдов, Г. Батсух гэ... шэд дэлхэйн чемпионой нэр... зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

1974 ондо спортын 16 зүйл... мүрысөөнүүд үнгэрэгдөө. Б... лигтэй бэрхэ спортсмен... элирүүлэгдээ. 48 хүндэ респу... ликын спортын мастерай нэр... соло, үшөө 200 хүндэ спорт... элдэб разрядууд олгогдоһ... байна. Ороной 97 шэнэ рекор... тогтоогдоо.

***

Тэмээнэй арһан хэр үгһө... хойшо монгол арадай гэр зү... рын хэрэгсэлдэ ородог байһа... юм. Тэрээгээр сагаан эдэзн... амһарта хэдэг, хазаар, жоло... эрмэр аргамжа, эбэр ном... харбаха байн һур, монгол... дэһэн хүгжэм — морин хуу... гэхэ зэргэ олон юумэ хэдэг бай... гаа.

Мүнөө тэмээнэй арһан бү... ехээр гуталай үйлэдбэридэ хэ... рэглэгдэдэг болоо. Тэрээгээ... гутал үлдахада илингаяа бүх... байдаг. МНР-тэ жэл бүри тэ... мээнэй 30 мянга шахуу арһ... бэлдэгдэнэ.

* * *

Улаан-Баатар хото шадар... Хандагайта гэжэ газарта үбэл... спортын түб баазада, дэлх... дээрэ табадахи үндэр газар... мульһэн каток далайн нюру... һаа 1740 метр үндэртэ түхеэ... рэгдэбэ. Тус каток жэлдээ та... бан һарын туршада ажаллах... юм. Монгол орон дотор һай... түхеэрэлгэтэй 40 каток бии юм.

* * *

МНР-эй Хүбсүгүл аймаг... газар дээрэ бии байгаа 400 г... ран нуурнуудай эгээл ехэ... Хүбсүгүл нуур болоно. Тэр... 2612 дүрбэлжэн километр хэ... жээтэй. Гүнзэгынь 246 метр бо... лодог юм.

Хүбсүгүл нуур гоё һайхан... раа онсо илгардаг. Энэ хада... Азиин түбэй эгээл гүнзэ... хүйтэн, тунгалаг уһатай нуу... нуудай нэгэн болоно. Тэрэ... 46 ехэ, бага гол мүрэнүүд шу... хадаг. Тус нуурай гоё һайх... шэмэглэлынь гэбэл, тэрэн... хүреэлһэн ой тайга, тэрэн... дээгүүр нэмжыһэн мүнхэ сэ... хир огторгой. Нуурай дундуу... тобойн үзэгдэдэг номин хүх... үнгэтэй дүрбэн бишыхан олт... рогууд — Хүбсүгүл далайн зэ... дэмэни болоно.

* * *

Монгол ороной газарай ар... банайнь нэгэ хуби ой модо... бүрхөөгдэнхэй юм. Тэрэнэй... 90 процент шэлбүүһэтэ мо... дод, 9,1 процентнь шэнэһэн бо... лоно.

Тус ороной нэгэ хүн бүрид... 15 гектар ой модотой газа... хүртэнэ бшуу.

***

Баян-Хонгор аймагай Галу... та сомоной нютаг дээрэ зурга... газарта «Алтан хундага» (Мон... гол адонис) гэжэ ургамал ург... даг. Энэ хадаа зүрхэ һудала... убшэнэй эмнэлгэдэ хэрэглэгд... дэг эмэй ургамал юм. Тэрэнэ... ургадаг газарай хэмжээн 30 г... шахуу болоно.

* * *

Губи... Уран зураашад, ш... лэгшэд, зохёолшодой магта... дуунда ородог эхэ нютаг за... шалта ёһоор ойлгодог захагү... элһэн, хооһон шара манхан б... шэ юм. Губиин байгаали гай... халтай олон янзын үзэсхэлэн... һайхан: тана ногооной сэсэгл... һалбардаг ууҗам үргэн тала... жалга, хүндынүүд, тэдэнэй зэ... һараар эртэ урда үеын уу... хадын гайхамаар һонин ш... лууун байса хабсагайнууд бай... ха.

Губи гээшэмнай амидар... дайда бэшэ. Тэндэхи бул... һужаагуудта, уула хадын хо... мойдохи шулуун байсануудт... муйхуу эбэртэй аргали, хаяа... гай гэдэг зэрлиг тэмээнүү... Пржевальскиин адуун, байга... ли болон байгаалиин нөөсэ хэ... гаалха Уласхоорондын федер... циин Улаан дансада оруулагд... һан Хулан гэдэг зэрлиг элжэ... нүүд, губиин мазаалай гэдэ... баабгай гэхэ мэтэ гайхамшагт... ан амитан байдаг юм. Губиде... үзэгдэхөө шухаг болоһон з... ан амитанай аймагые аршалан... хамгаалха, олошоруулха з... рилгоор дэлхэй дээрэ эгээл т... мо заповеднигүүдэй нэг... эндэ байгуулагдахань. Тэрэ... миллион шахуу гектар талы... эзэлхэ юм.

(«Монголия» журналһаа).

Редакт...
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ...
Телефоны: редактора 2-54-54, приёмная—2-54..., зам. редактора — 2-68..., зам. редактора — 2-62..., отв. секретаря — 2-50..., секретариат — 2-66-76, ... делы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56..., промышленности и строительства — 2-61-35, ... ского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корреспондентская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд» — түрүү бэшэг. «Фермэ түрүү зэргэдэ гарана» — Н. Тыжебровэй статья. «БАМ шадархи абшалан дээрэ» — фоторепортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арадай хиналтын хуудаһан».

Гурбадахи хуудаһанда. «ТАСС-ай, АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. Дэлхэйн оронуудай һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.35 — «Иван Гармаш» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 11.35 «Пшик» — мультфильм. (үнгэтэ). 11.40 — «Шатарай һургуули. 12.10 — Волейболоор уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ). СССР—Япон. Эрэшүүл. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — Спортын һонин (үнгэтэ). 13.30 — «Үхибүүдтэ — фильм».. «Умные вещи» — уран һайханай телевизионно фильм (1-дэхи сери, үнгэтэ). 14.35 — «Хүн ба хуули». 15.05 — «Братья Лаутензак» — уран һайханай телевизионно олон серитэй фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (ГДР, 1-дэхи сери). 16.25 — «Арадай уран бэлиг» — телевизионно шэнжэлэл (үнгэтэ). 17.05 — «Улаан дуун» — Берлиндэхи политическэ дуунуудай залуушуулай уласхоорондын фестиваль (үнгэтэ). 17.40 — «Шог ёгто» — ехэшүүлдэ зорюулагдаһан мультфильм (үнгэтэ). 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Шатарай һургуули». 18.30 — «Время». 19.00 — Волейбол. СССР—Япон.

Улаан-Үдэ. 19.40—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.00 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 20.10 — «Хүн ба хуули». 20.40 — «Братья Лаутензак» (1-дэхи сери). 22.40 — Политическэ дуунуудай залуушуулай уласхоорондын фестиваль. 23.15 — «Шатарай һургуули». 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.40 — Спортын һонин (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.10 — Календариин хуудаһануудаар. 20.50 — Телевизионно һонин.